

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de eerste graad in
Lichamelijke Opvoeding (ALO)
voltijd

Hogeschool van Amsterdam

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de eerste graad in
Lichamelijke Opvoeding (ALO)
voltijd

Hogeschool van Amsterdam

CROHO nr. 35025

Hobéon Certificering

Datum

16 december 2014

Auditpanel

Drs. W.G. van Raaijen

Prof. dr. K. Breedveld

Drs. M. Appelman

Drs. J. Koekoek

D. Verbiest

Secretaris

I.A.M. van der Hoorn MSc

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	31
6.	AANBEVELINGEN	33
BIJLAGE I	Scoretabel	35
BIJLAGE II	Opleidingsspecifieke eindkwalificaties	37
BIJLAGE III	Schematisch overzicht opleidingsprogramma	47
BIJLAGE IV	Programma, werkwijze en beslisregels	49
BIJLAGE V	Lijst geraadpleegde documenten	53
BIJLAGE VI	Overzicht auditpanel	55

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool van Amsterdam
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief, 5 november 2013
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in lichamelijke opvoeding (ALO)
registratienummer croho	35025
domein/sector croho	Bachelor of Education
oriëntatie opleiding	hbo
niveau opleiding	bachelor
graad en titel	Bachelor of Education
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
onderwijsvorm(en)	competentiegericht onderwijs
locatie(s)	Dr. Meurerhuis Dr. Meurerlaan 8 Amsterdam
variant(en)	voltijd
relevante lectoraten	Lectoraat Bewegingswetenschappen Lectoraat Sportzorg
datum audit / opleidingsbeoordeling	7 en 8 oktober 2014
Contactpersoon	Mevrouw W. de Vries-Kempes Hoofd Kwaliteit & Accreditatie w.e.de.vries-kempes@hva.nl De heer Hans Mackaaij Opleidingsmanager ALO h.mackaaij@hva.nl

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding (ALO)**, voltijd¹

bron: Kritische Reflectie Academie voor Lichamelijke Opvoeding, Hogeschool van Amsterdam, juli 2014

instroom (aantal)	2008	2009	2010	2011	2012	2013
▪ voltijd	226	215	221	228	221	219
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar ²	2008	2009	2010	2011	2012	2013
▪ voltijd	34,5	32,5	41,2	48,7	42,5	
instroom in de hoofdfase (aantal)				2007	2008	2009
▪ voltijd				138	147	144
uit de hoofdfase ³ (percentage)				2007	2008	2009
▪ voltijd				14,5	9,5	11,1
rendement hoofdfase (percentage) ⁴				2007	2008	2009
▪ voltijd				75,4	69,4	34,7
docenten (aantal + fte)			aantal		Fte	
▪ voltijd				39	29,8	
opleidingsniveau docenten (percentage) ⁵			Bachelor	Master	PhD.	
▪ voltijd				43	44	13
docent-student ratio ⁶						
▪ voltijd	1 : 30					
contacturen excl. stage (aantal) ⁷			1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
▪ voltijd				19	19	13
contacturen incl. stage (aantal)			1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
▪				25	27	21
						27

¹ Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordeling 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 11 september 2012.

² Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

³ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁴ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁵ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

⁶ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁷ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

De Hogeschool van Amsterdam (HvA) verzorgt de voltijdse hbo-bachelor tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in lichamelijke opvoeding (ALO). De ALO leidt studenten op voor het beroep van docent lichamelijke opvoeding met een eerstegraads onderwijsbevoegdheid voor het lesgeven in het (speciaal) basis-, voortgezet- en beroepsonderwijs. Samen met de opleidingen Sport, Management & Ondernemen en Voeding & Diëtetiek maakt de ALO deel uit van het Domein Bewegen, Sport & Voeding binnen de HvA.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

De opleiding heeft haar beoogde eindkwalificaties afgeleid van de competenties uit het Landelijke Opleidingsprofiel, dat door het landelijk overlegorgaan van de ALO opleidingen ALOCO is opgesteld aan de hand van het actuele beroepsprofiel van beroepsvereniging KVLO. Aldus zorgt zij ervoor dat de beoogde eindkwalificaties van de ALO aansluiten bij de landelijk gevalideerde inhoud, het niveau en de oriëntatie van ALO's. De ALO heeft de eindkwalificaties vertaald naar vijf kerntaken: lesgeven, begeleiden, coördineren, verantwoorden en professionaliseren. De kerntaken zijn vervolgens op overzichtelijke wijze uitgewerkt in werkprocessen en vervolgens in beroepshandelingen.

De Amsterdamse ALO heeft een heldere visie, die past bij de historie van de opleiding en de diversiteit van de Amsterdamse regio en die gericht is op de ontwikkeling van de eigen professionele identiteit van de docent LO waarin dialectiek een belangrijke rol speelt. Het panel vraagt het opleidingsmanagent wel deze eclecticische visie/benadering expliciet vast te leggen in beleidsdocumenten en ook expliciet te verwoorden naar haar docenten, studenten en het werkveld.

De opleiding kiest voor een profilering op 'Urban Vitality' en praktijkgericht onderzoek. De keuze voor 'Urban Vitality' sluit aan bij de hogeschoolbrede profilering op maatschappelijke betrokkenheid en past goed bij de grootstedelijke problematiek van de Amsterdamse omgeving. De opleiding zet sterk in op het doen van onderzoek en wil studenten daarmee opleiden tot (zelf)kritische docenten met een eigen visie op bewegingsonderwijs. Beide profileringskeuzes komen tot uiting in de beroepshandelingen van de Amsterdamse ALO.

In Nederland opgeleide docenten LO komen in het buitenland niet zo gemakkelijk aan het werk, omdat daar vaak een universitaire opleiding vereist wordt. Dit maakt dat de Amsterdamse opleiding ervoor kiest zich, naast de samenwerking met een Finse en Braziliaanse universiteit en het gebruik van internationale bronnen, niet zozeer te richten op vaardigheden waarmee de docent LO in het buitenland aan de slag kan. Daarvoor in de plaats zorgt zij ervoor dat studenten goed leren omgaan met groepen waarin kinderen met verschillende nationaliteiten/culturele achtergronden zitten. Iets wat in een grootstedelijke omgeving als Amsterdam vrijwel op elke school aan de orde is. Het panel vindt dit een weloverwogen en legitieme keuze voor de invulling van internationalisering.

De vijf kerntaken, uitgewerkt in werkprocessen en beroepshandelingen, vormen een goede basis en sluiten aan bij de Dublin Descriptoren en de hbo-standaard. De profilering van de Amsterdamse ALO, gericht op Urban Vitality en praktijkgericht onderzoek, is zichtbaar in de beroepshandelingen. De consequente manier waarop onderzoek is verwerkt in de opleiding, draagt bij aan de ontwikkeling van (zelf)kritische en professionele docenten LO. Dit overwegende, beoordeelt het panel de beoogde eindkwalificaties van de opleiding, uitgewerkt in kerntaken, werkprocessen en beroepshandelingen, als 'goed'.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het panel heeft een samenhangend en studeerbaar programma aangetroffen dat de studenten in staat stelt de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De verschillende opleidingslijnen zijn goed op elkaar afgestemd, waardoor zij elkaar ondersteunen. De stage-inzet kent een goede opbouw in complexiteit en verantwoordelijkheid. De opleiding zorgt er via verschillende mechanismen voor dat het programma zijn actualiteit behoudt en studenten een goede start kunnen maken op de arbeidsmarkt. De veldadviesraad speelt hierin een relevante rol. De sportlicentie, de excellentieprogramma's en het doorstroomprogramma bieden studenten extra kansen op de arbeidsmarkt.

De visie van de opleiding is verweven in de opleiding. De profilering van de ALO Amsterdam komt nadrukkelijk terug in het onderwijsprogramma en het panel zag enkele mooie voorbeeldprojecten waarin Urban Vitality en onderzoek samen komen. Onderzoek is goed ingekaderd binnen alle jaren van de opleiding. De focus ligt sterk op bewegingswetenschappelijk onderzoek, waarin het lectoraat een alom traceerbare rol speelt. De opleiding erkent dat er meer expliciete aandacht moet zijn voor de pedagogische en didactische aspecten van bewegingsonderwijs, en is van zins daartoe een tweede lector aan te stellen.

De docenten zijn gedreven, vormen met elkaar een team, zijn stevig gekwalificeerd en staan open voor verbetering. De docenten zijn opgeleid op de verschillende ALO's in Nederland en hebben daardoor verschillende visies op bewegingsonderwijs, wat ondersteuning biedt aan het doel van de opleiding om studenten hun eigen visie te laten ontwikkelen in plaats van deze aan hen op te leggen. Er zijn omvangrijke structurele scholingsmogelijkheden, zowel individueel als in teamverband, waarvan aantoonbaar gebruik wordt gemaakt. Uit het feit dat op dit moment tien docenten een masteropleiding volgen, blijkt de wil van de opleiding en de individuele docenten om zich te blijven ontwikkelen. Studenten zijn zeer te spreken over de kwaliteit en voorbeeldfunctie van hun docenten.

Het gebouw aan de dr. Meurerlaan in Amsterdam is adequaat voor gebruik door een ALO-opleiding. Het gebouw beschikt over collegezalen, leslokalen en gymzalen. Een sporthal, atletiekbaan, zwembad en buitensportvelden zijn aanwezig in de directe omgeving. Het gebouw biedt prima werkfaciliteiten voor studenten, een mediatheek en relevante tijdschriftencollectie. De studiebegeleiding is persoonlijk, direct en neemt af in intensiteit naarmate de studie vordert. Studenten met een studieachterstand worden scherp in de gaten gehouden, ook in de latere jaren van de studie.

De opleidingscommissie speelt een duidelijke en structurele rol, die ook door het MT serieus wordt genomen en gefaciliteerd. Het panel is positief verrast te horen dat de commissieleden worden geschoold voor hun OC-functie.

De Amsterdamse ALO kent een goed en samenhangend onderwijsprogramma dat studenten in staat stelt de kerntaken te bereiken. Het programma kent een sterke profilering en biedt studenten de mogelijkheid om te specialiseren en/of excelleren. De opleiding kenmerkt zich door een sterke onderzoekslijn, een docentenkorps van uitstekende inhoudelijke en onderwijskundige kwaliteit waarin verschillende 'visies' zijn vertegenwoordigd, goede studiebegeleiding en ruime onderwijs- en sportvoorzieningen. Dit bij elkaar opgeteld komt het panel tot een eindoordeel 'goed' voor standaard 2.

Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Aan de basis van het toetsstelsel ligt het door de toetscommissie opgestelde toetsplan. De opleiding hanteert een functionele en passende mix van toetsvormen. De toetsen, opdrachten en stages worden complexer naarmate de studie vordert, zo stelt het panel vast. De van analytisch naar holistisch verschuivende beoordeling van de stage is passend bij deze praktijkgerichte opleiding.

De eclecticische benadering die de opleiding hanteert voor toetsing in de praktijklijn, sluit aan bij het doel van de opleiding om studenten hun eigen visie op bewegingsonderwijs te laten ontwikkelen. Via verschillende kwaliteitsborgende mechanismen, waaronder een zeer uitgebreide toetsbank en via het werken met gecertificeerde assessoren, zorgt de ALO ervoor dat de toetsing valide, betrouwbaar en transparant is.

De ALO heeft een examencommissie en een toetscommissie die ruim geëquipeerd zijn om hun taken en verantwoordelijkheden op professionele wijze tot uitvoer te brengen en zij doen dit ook. Zij hebben een proactieve houding en zijn een gewaardeerde gesprekspartner voor het management. Het panel is zeer te spreken over de rol die de lector en de examencommissie, door middel van steekproefsgewijze controle, spelen in de borging van het eindniveau. Ook de rol die de toetscommissie inneemt in de bewaking van de toetskwaliteit, verdient alle lof.

Het panel beoordeelt alle vijftien vooraf aan de audit bekeken afstudeerdossiers als voldoende. In de afstudeeronderzoeken is duidelijk de werking van het onderzoekscurriculum zichtbaar. De werkstukken kennen een consistente en herkenbare opbouw en studenten geven er blijk van de benodigde kennis en vaardigheden te beheersen op hbo-bachelorniveau. Het eindassessment vindt het panel een mooie en passende manier om de studie mee af te ronden, dat wel blijft vragen om structurele intervisie tussen assessoren als het gaat om de beoordeling. De studenten geven op verschillende manieren blijk van een kritische en onderzoekende houding, die aansluit bij het beroep van docent LO.

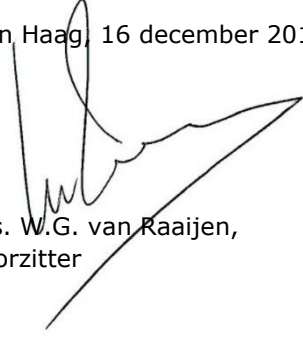
Gelet op de goed doordachte en passende toetssystematiek, de uitstekend functionerende examen- en toetscommissie en de prima kwaliteit van de einddossiers, komt het panel tot het oordeel 'goed' voor standaard 3.

Algemene conclusie:

Het panel geeft een 'goed' voor alle drie de standaarden. Met inachtneming van de regels van de NVAO, komt het panel voor de opleiding als geheel tot het oordeel 'goed'.

Het panel adviseert de NVAO om de hbo-bacheloropleiding Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding (ALO) van de Hogeschool van Amsterdam opnieuw te accrediteren voor een periode van zes jaar.

Den Haag, 16 december 2014

drs. W.G. van Raaijen,
voorzitter

I.A.M. van der Hoorn, MSc,
secretaris

3. INLEIDING

De Academie voor Lichamelijke Opvoeding (ALO) van de Hogeschool van Amsterdam maakt, samen met de opleidingen Sport, Management & Ondernemen en Voeding & Diëtetiek, onderdeel uit van het Domein Bewegen, Sport en Voeding. Dit is één van de zeven domeinen van de Hogeschool van Amsterdam. De ALO heeft ongeveer 840 studenten, verdeeld over de verschillende leerjaren.

De ALO omschrijft de docent Lichamelijke Opvoeding die zij opleidt als volgt:
"De docent LO is in staat om bij uiteenlopende doelgroepen de passie voor bewegen en sport over te brengen en vervult een belangrijke rol bij het leren deelnemen aan sport en bewegingssituaties, het ontwikkelen van een actieve en gezonde leefstijl en de motorische en persoonlijke ontwikkeling."

Na hun opleiding kunnen de afgestudeerden vanzelfsprekend aan de slag als docent LO in het primair-, voortgezet- en speciaal onderwijs. Daarnaast krijgen zij tijdens hun studie kennis en kunde aangereikt om o.a. aan de slag te gaan als sporttrainer/-coach, combinatiefunctionaris of buurtcoach en hebben zij de mogelijkheid direct door te stromen naar de master Bewegingswetenschappen aan de Vrije Universiteit in Amsterdam.

Vorige accreditatie en interne audits

De vorige accreditatie van de ALO vond plaats op 7 oktober 2008. Het toenmalige auditteam heeft de opleiding positief beoordeeld. In 2011 vond een interne audit plaats, waaruit naar voren kwam dat de opleiding nog niet voldeed aan de aangescherpte kwaliteitseisen in het hbo. Dit uitte zich met name in verbeterpunten op standaard 3. De opleiding is aan de slag gegaan met de genoemde verbeterpunten en heeft ervoor gekozen om begin 2014 een extra interne audit uit te laten voeren die alleen gericht was op standaard 3. De belangrijkste doorgevoerde verbetering zijn opgenomen in onderstaande overzicht.

Tabel 1. Doorgevoerde verbetering na eerdere audits

Standaard	Doorgevoerde verbeteringen
1	De opleiding heeft heldere keuzes gemaakt op het gebied van internationalisering. Zij kiest voor kwaliteit boven kwantiteit en heeft daartoe alle internationale contacten geëvalueerd en alleen de meest waardevolle en passende samenwerkingen aangehouden.
1	De opleiding heeft, mede naar aanleiding van de uitgave van een nieuw landelijk beroeps- en opleidingsprofiel, het eigen competentieprofiel herzien. Zij hanteert vijf kerntaken, opgesplitst in werkprocessen en beroepshandelingen. Per opleidingsfase heeft de opleiding aangegeven op welk niveau (welke beroepshandelingen) de studenten de kerntaken moeten beheersen.
2	De opleiding heeft de screening van stageplekken geïntensiveerd. Een medewerker van de ALO gaat altijd langs bij nieuwe stageplekken om de werkplek te beoordelen en te spreken met de begeleidend docent. Vanaf het tweede jaar mogen studenten alleen maar stagelopen bij een school/organisatie die deel uitmaakt van het vaste stage-netwerk van de hogeschool.
3	Het afstudeertraject heeft de afgelopen jaren een aantal veranderingen ondergaan. De opleiding heeft inmiddels op duidelijke wijze omschreven via welke vier onderdelen het eindniveau van de student wordt getoetst. De opleiding heeft inzichtelijk gemaakt via welke onderdelen de verschillende kerntaken worden getoetst op eindniveau. Voor de beoordeling van het eindniveau zijn nieuwe beoordelingsformulieren opgesteld, assessmentinterviews worden alleen nog afgenomen door twee gecertificeerde assessoren, de afstudeeronderzoeken worden beoordeeld door twee onderzoeksdocenten en er vinden inmiddels kalibreersessies plaats over het eindniveau tussen docenten onderling, docenten van andere opleidingen binnen de HvA en met docenten van de Academie voor Lichamelijke Opvoeding van De Haagse Hogeschool.

Standaard	Doorgevoerde verbeteringen
3	De opleiding heeft haar examen- en toetscommissie thans stevig geïncorporeerd, onafhankelijk van het management en met een proactieve instelling. De examencommissie is uitgebreid met een extern lid en de leden hebben scholing gehad over de WHW. De toetscommissie heeft een toetsplan opgesteld, een toetsbank ontwikkeld, en zoals geadviseerd tijdens de interne audit worden alle toetsen voor afname inmiddels gecontroleerd door de toetscommissie.
3	De opleiding is bezig met het inrichten van een digitaal archief waarin alle toetsdocumenten en eindwerken van studenten bewaard worden.

Deze gerealiseerde veranderingen heeft het panel meegenomen in zijn beoordeling en, waar relevant, onder de betreffende standaard vermeld.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

De zes Nederlandse hogescholen die de opleiding tot leraar Lichamelijke Opvoeding aanbieden, zijn vertegenwoordigd in het overlegorgaan ALOCO. Dit is een landelijk overlegorgaan van ALO's. Op basis van het door de KVLO opgestelde beroepsprofiel heeft het ALOCO in juni 2013 het landelijk opleidingsprofiel opnieuw opgesteld. Hierin zijn ook die ontwikkelingen meegenomen die zich na 2010 hebben voorgedaan. Het opleidingsprofiel bestaat uit de eindkwalificaties die een leraar lichamelijke opvoeding moet bezitten om af te studeren. Deze zijn voor alle zes de Nederlandse ALO's hetzelfde. Het landelijk opleidingsprofiel LO is gevalideerd door de KVLO en correspondeert met de zeven verantwoordelijkheden uit het beroepsprofiel.

De KVLO heeft in 2010 een geactualiseerd beroepsprofiel opgesteld naar aanleiding van ontwikkelingen in het onderwijs en in de samenleving. Een analyse van deze ontwikkelingen leidt tot een zevental verantwoordelijkheden ofwel beroepsstandaarden van de leraar lichamelijke opvoeding:

1. interpersoonlijke verantwoordelijkheid
2. pedagogische verantwoordelijkheid
3. (vak)inhoudelijke verantwoordelijkheid
4. organisatorische verantwoordelijkheid
5. verantwoordelijkheid in het samenwerken met collega's
6. verantwoordelijkheid in het samenwerken met de omgeving van de school
7. verantwoordelijkheid voor de eigen professionele ontwikkeling.

In het landelijk opleidingsprofiel heeft het ALOCO de eindkwalificaties uitgewerkt in benodigde kennis, zoals vastgelegd in de Kennisbasis docent LO, en vaardigheden. Onderstaande tabel geeft de zeven eindkwalificaties weer, waarbij de kwalificatie 'organisatorisch handelen' is uitgewerkt in benodigde kennis en vaardigheden.

Eindkwalificaties
Interpersoonlijk handelen
Pedagogisch handelen
Vakinhoudelijk en vakdidactisch handelen (<i>plannen, uitvoeren, evalueren</i>)
Organisatorisch handelen
Samenwerken met collega's
Samenwerken met de omgeving van de school
(Zelf)reflecteren en professioneel ontwikkelen

→

Organisatorisch handelen
Vaardigheden <ul style="list-style-type: none">
▪ Ontwerpt en organiseert voor en met leerlingen een aansprekend sport- en beweegaanbod voor het schoolsportprogramma buiten de lessen;
▪ Werkt op projectmatige wijze aan activiteiten;
▪ Organiseert evenementen in schoolverband;
▪ Begeleidt en coacht leerlingen bij deelnemen aan schoolsport-toernooien en ander buitenschools bewegingsaanbod.
Kennis <ul style="list-style-type: none">
▪ Didactiek lichamelijke opvoeding, waaronder samenwerken met andere vakken in thema's en projecten (mesoniveau);
▪ Projectmanagement en organisatie, waaronder projectfasering.

Tabel 2. Eindkwalificaties opleidingsprofiel LO

Het opleidingsprofiel is niet alleen door de KVLO gevalideerd, maar eveneens door de veldadviesraad van de Amsterdamse ALO. Tussentijdse evaluatie en actualisatie van het landelijk opleidingsprofiel gebeurt tijdens het sporthogescholeoverleg (SHO), waarin de directeurs van de verschillende sportopleidingen in Nederland zitting hebben. Concludeert het SHO dat de competenties aangepast moeten worden, dan geeft zij het ALOCO opdracht dit te realiseren.

Het landelijk opleidingsprofiel toont op overzichtelijke wijze de relatie tussen de Dublin Descriptoren, de hbo-standaard en de eindkwalificaties, zoals weergegeven in tabel 3.

Dublin descriptor	Hbo-standaard	Eindkwalificaties
Kennis en inzicht	<ul style="list-style-type: none"> Gedegen theoretische basis 	Alle
Toepassen kennis en inzicht	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoekend vermogen Professioneel vakmanschap 	Alle, met accent op: <ul style="list-style-type: none"> Pedagogisch handelen Vakinhoudelijk en vakdidactisch handelen (Zelf)reflecteren en professioneel ontwikkelen
Oordeelsvorming	<ul style="list-style-type: none"> Beroepsethiek en maatschappelijke oriëntatie 	Alle, met accent op: <ul style="list-style-type: none"> Interpersoonlijk handelen (Zelf)reflecteren en professioneel ontwikkelen
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> Professioneel vakmanschap 	Alle, met accent op: <ul style="list-style-type: none"> Organisatorisch handelen Samenwerken met collega's Samenwerken met de omgeving van de school
Leervaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoekend vermogen 	<ul style="list-style-type: none"> (Zelf)reflecteren en professioneel ontwikkelen

Tabel 3. De relatie tussen de Dublin Descriptoren, de hbo-standaard en de eindkwalificaties

De Amsterdamse opleiding heeft de eindkwalificaties uit het opleidingsprofiel vertaald naar kerntaken, werkprocessen en beroepshandelingen. De vijf kerntaken die zij hanteert zijn: lesgeven, coördineren, begeleiden, verantwoorden en professionaliseren.

Deze vijf kerntaken heeft de opleiding vervolgens uitgewerkt in werkprocessen. Zo is de kerntaak begeleiden bijvoorbeeld opgesplitst in fysiek, motorisch begeleiden, sociaal-emotioneel begeleiden, overleggen over een leerling, talent ontdekken en begeleiden van assiterend kader.

De opleiding heeft vervolgens per opleidingsfase (propedeuse, hoofdfase 1, 2 en 3) de beroepshandelingen geformuleerd, die de student op dat moment in de opleiding moet beheersen op weg naar de realisatie van de bovenliggende werkprocessen op eindniveau. Tevens heeft de opleiding per werkproces aangegeven welke kennisbasis hieraan ten grondslag ligt.

Het opleidingsprofiel van de ALO, ingevuld met kerntaken en beroepshandelingen, is goedgekeurd door de veldadviesraad, die viermaal per jaar bijeenkomt om met het opleidingsmanagement te spreken over onder andere het strategisch beleid, de competenties, onderwijs en onderzoek binnen de opleiding.

Het panel is positief over de wijze waarop de opleiding het landelijk beroepsprofiel en met name het landelijk opleidingsprofiel als basis neemt om het eigen opleidingsprofiel en beroepshandelingen vorm te geven.

Visie

De stad Amsterdam kent een rijke historische traditie waarin respect, tolerantie ten aanzien van minderheden en gelijkheid van mensen, ongeacht hun achtergrond, belangrijke fundamenten zijn. In de wijze waarop mensen met elkaar omgaan, speelt dialectiek een belangrijke rol.

De Amsterdamse ALO sluit aan bij deze traditie en confronteert studenten met verschillende benaderingswijzen, invalshoeken en didactische werkvormen met als doel de kwaliteit van lesmethoden en lessen te verhogen en de keuzes die hieraan ten grondslag liggen meer expliciet te maken.

Deze visie past goed bij de verscheidenheid in het omliggende werkveld waarvoor de Amsterdamse opleiding haar studenten klaarstoomt, zo stelt het panel vast. Dat werkveld is zeer divers en bestaat bijvoorbeeld uit gymnasia in Amsterdam Zuid, 'gekleurde' scholen voor primair en voortgezet onderwijs in de buurt van de eigen locatie, maar ook uit vo-scholen in (de kop van) Noord-Holland. Deze scholen hebben allemaal een eigen identiteit en dit vraagt om constante ontwikkeling en aanpassingsvermogen van de student LO, die bovendien dient te beschikken over de kwaliteit om de juiste lesmethoden toe te passen op de betreffende doelgroep.

De ALO stelt zichzelf tevens tot doel studenten op te leiden tot professionals met een eigen professionele identiteit. Dit doet zij vanuit het idee dat ieder mens zelf verantwoordelijk is voor zijn eigen identiteit. De opleiding daagt studenten uit om eigen keuzes te maken en deze te verantwoorden vanuit een eigen visie op bewegingsonderwijs die zij gedurende de opleiding ontwikkelen op basis van theorieën en methoden. Het kunnen verwoorden en verantwoorden van de eigen visie maakt onderdeel uit van het afstuderen. De opleiding hanteert hierbij het principe 'practice what you preach' en geeft haar vaksecties de ruimte om vanuit een eigen vakvisie het onderwijs in te richten (zie verder standaard 2). Dit leidt ertoe dat studenten binnen hun opleiding worden geconfronteerd met verschillende visies en werkwijzen en de elementen die hen aanspreken kunnen toevoegen aan hun eigen handwijze. Hier komt bij dat, meer dan op andere ALO's, het docentenkorps bestaat uit docenten die zijn opgeleid op de verschillende ALO's in Nederland. Dit maakt dat zij, afhankelijk van de hogeschool waar zij hun studie hebben gevolgd, een bepaalde visie op bewegingsonderwijs hebben meegekregen en verder hebben ontwikkeld. Dit maakt dat de docenten met elkaar verschillende visies weerspiegelen, die met elkaar een bijdrage leveren aan de visieontwikkeling van de Amsterdamse ALO-studenten.

Het panel is onder de indruk van de goed doordachte, zogenoemde eclecticische visie, die ten grondslag ligt aan het onderwijs op de ALO en die werd verwoord door de opleidingsmanager. Het panel constateert echter dat een groot deel van de docenten, studenten en alumni deze visie niet expliciet kan benoemen. Het panel ziet de eclecticische benadering in onderwijs en toetsing terugkomen (zie standaard 2 en 3), maar wil de opleiding meegeven ervoor te waken dat 'eclectisch' betekent dat alle docenten gewoon "hun eigen gang kunnen gaan". In de beleidsdocumenten van de opleiding komt de eclecticische benadering namelijk niet nadrukkelijk naar voren. Het panel wil de opleiding dan ook vragen de visie expliciet te verwerken in de beleidsdocumenten om het daarmee steviger te verankeren in de opleiding en het intern en extern meer uit te dragen.

Profilering

De Hogeschool van Amsterdam richt zich op twee thema's: 'Urbanisatie, (samen)leven in een grote stad' en 'Industrie en ondernemerschap in grootstedelijke context'. Beide thema's zijn opgesplitst in drie subthema's.

Het subthema waarop de ALO zich richt is Urban Vitality, een naar het oordeel van het panel legitieme keuze. De opleiding wil dat haar studenten verder kijken dan de klas en tevens een maatschappelijke bijdrage leveren aan de leefbaarheid en gezondheid van de buurt waarin de school gevestigd is. Een ontwikkeling die zich ook landelijk manifesteert in de aanstelling van buurtsportcoaches, de realisatie van brede scholen en de combinatiefunctionarissen, maar extra van belang is in een stedelijk gebied als Amsterdam, waarin het niet vanzelfsprekend is dat ieder kind kan sporten en gezond kan leven.

Het panel ziet deze profilering onder andere naar voren komen in de volgende beroepshandelingen:

- Draagt bij aan integratie van en samenwerking tussen leerlingen met bijvoorbeeld een verschillende culturele of seksuele gerichtheid (kerntaak: lesgeven)
- Biedt passende hulp/begeleiding bij het oplossen van eenvoudige fysieke en/of motorische problemen (kerntaak: begeleiden)
- Begeleidt leerlingen bij het deelnemen aan schoolsporttoernooien en ander buitenschools bewegingsaanbod (kerntaak: coördineren).
- Participeert in samenwerkingsverbanden gericht op sport en bewegen in en rondom de school, zoals sportverenigingen of buurtwerk (kerntaak: coördineren)

Praktijkgericht onderzoek

Naast Urban Vitality profileert de ALO Amsterdam zich ook met praktijkgericht onderzoek. De eindkwalificatie '(Zelf) reflecteren en persoonlijk ontwikkelen' uit het landelijk opleidingsprofiel behelst dat studenten de functie van praktijkgericht onderzoek in de beroepsuitoefening kunnen benoemen en dat zij daarnaast onder meer in staat zijn wetenschappelijke literatuur kritisch te lezen, data te verzamelen en oplossingen te implementeren. Deze landelijke definitie is een vrij algemene invulling van praktijkgericht onderzoek die door verschillende soorten hbo-opleidingen gehanteerd kan worden.

De docent LO krijgt, zeker gezien de profilering van de Amsterdamse opleiding, een steeds belangrijkere rol in het stimuleren van een actieve leefstijl onder jongeren. Interventies kunnen leiden tot verbetering van de motoriek, van het enthousiasme en/of de gezondheid van een kind. Het zelf uitvoeren van onderzoek door een docent LO is dan ook met name gericht op het analyseren en bevorderen van beweging en/of een actieve levensstijl. Dit krijgt zijn uitwerking in het opleidingsprofiel waarin, naast het kritisch beoordelen van nationale en internationale kennisbronnen, ook het meten van de bewegingsontwikkeling van kinderen, het analyseren van het sport- en bewegingsniveau van leerlingen en het ontwerpen van aangepaste beweegsituaties voor individuele leerlingen aan de orde komen. Onderzoek doen binnen de ALO betreft het meetbaar kunnen maken van bewegingsvaardigheid, sociale vorming en gezondheidsbevordering, door het meten van de effecten van doorgevoerde interventies.

Het panel ziet deze profilering onder andere naar voren komen in de volgende beroepshandelingen:

- Observeert en meet verschillende aspecten van de (bewegings)ontwikkeling van leerlingen met daartoe geëigende instrumenten (kerntaak: lesgeven)
- Maakt een inschatting van de ernst door middel van systematische meting en/of observatie (kerntaak: begeleiden)
- Werkt met collega's (onderzoeksmatig) samen aan de ontwikkeling en verbetering van het leergebied sport en bewegen (kerntaak: coördineren)
- Baseert het handelen op een verscheidenheid aan (evidence-based) theorieën en verbindt deze theorieën met elkaar (kerntaak: verantwoorden)
- Voert praktijkgericht onderzoek uit op het gebied van het leergebied Bewegen en Sport en hanteert daarbij de onderzoekscyclus (kerntaak: professionaliseren)

Het panel hoort, ziet en leest dat praktijkgericht onderzoek en een kritische houding duidelijk tot uitdrukking komen in de werkprocessen van de opleiding. De wijze waarop onderzoek is uitgewerkt in beroepshandelingen, gericht op de beweegontwikkeling van leerlingen, is passend bij de opleiding en het vak van docent LO.

Internationale oriëntatie

Het landelijk opleidingsprofiel spreekt over studenten met een internationale oriëntatie. Dit komt tot uiting in het kritisch beoordelen van internationale kennisbronnen. Internationale oriëntatie heeft verder geen expliciete plaats in de eindkwalificaties van de opleiding, zo constateert het panel.

Wel maakt omgaan met en inspelen op culturele diversiteit onderdeel uit van de beroepshandelingen van de ALO. Gevestigd in een grootstedelijke en multiculturele omgeving, vindt het panel dit een zeer passende aanvulling op het landelijk opleidingsprofiel.

Voor wat betreft internationale samenwerkingsverbanden met buitenlandse onderwijsinstellingen verkiest de opleiding kwaliteit boven kwantiteit. De opleiding werkt, onder andere in de vorm van docentenuitwisseling, al jarenlang samen met de Finse University of Jyväskylä. Er is gekozen voor een Finse onderwijsinstelling, vanwege het goede onderwijssysteem waar Finland om bekend staat. Verder werkt de opleiding samen met de Universidade de São Paulo (USP). Deze samenwerking is ontstaan vanuit het in 2011 door de Braziliaanse overheid geïnitieerde beurzenprogramma 'Science without Borders'. Brazilië is in een interessant land om mee samen te werken vanwege de grote sportevenementen die daar de afgelopen en komende jaren zijn/worden georganiseerd, zoals het WK Voetbal 2014 en de Olympische Spelen 2016. Via subsidies zijn er mogelijkheden om onderzoeksprojecten op te zetten. Daarnaast zijn er voor Amsterdamse studenten goede stagemogelijkheden in het Braziliaanse onderwijs met begeleiding van docenten van de USP.

Weging en Oordeel

De opleiding heeft haar kerntaken afgeleid van de competenties uit het Landelijke Opleidingsprofiel, dat door het ALOCO is opgesteld aan de hand van het actuele beroepsprofiel van de KVLO. Zij sluit hierbij aan bij de landelijk gevalideerde inhoud, het niveau en de oriëntatie LO-opleidingen.

Het onderwijs wordt ingestoken vanuit een heldere en stevige visie, die past bij het werkveld waarvoor de Amsterdamse ALO opleidt, maar die nog meer expliciet uitgedragen moet worden door het opleidingsmanagement. De profileringskeuze van de opleiding voor 'Urban Vitality', afgeleid van de hogeschoolbrede profilering op het gebied van maatschappelijke betrokkenheid, past goed bij de grootstedelijke omgeving waarvoor de opleiding docenten LO opleidt. De profilering is op adequate wijze verwerkt in de beroepshandelingen van de opleiding. Ditzelfde geldt voor praktijkgericht onderzoek, een tweede focuspunt van de ALO Amsterdam.

In Nederland opgeleide docenten LO mogen in de meeste andere landen niet lesgeven, omdat daar veelal een universitaire graad wordt vereist. Dit maakt dat de opleiding ervoor kiest zich niet zozeer te richten op vaardigheden waarmee de docenten LO in het buitenland aan de slag kan. Daarvoor in de plaats zorgt zij ervoor dat studenten goed leren lesgeven aan multiculturele doelgroepen. Het panel vindt dit een weloverwogen en legitieme keuze.

De opleiding beschikt over een goed uitgewerkt en passend opleidingsprofiel, waaraan een duidelijke visie ten grondslag ligt en waarin de profileringskeuze van de opleiding duidelijk zichtbaar zijn. Het panel komt daarmee voor standaard 1 tot een goed.

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Programma

Opbouw

De vierjarige bacheloropleiding tot leraar lichamelijke opvoeding van de eerste graad aan de Hogeschool van Amsterdam hanteert een concentrisch leermodel. Dit betekent dat onderwerpen en vaardigheden tijdens de studie meerdere keren aan de orde komen, waarbij zij gedurende de opleiding toenemen in complexiteit. Dit concentrisch model vult de opleiding in aan de hand van vier zogenoemde opleidingslijnen: theorielij, praktijklijn, stagelij en studieloopbaanbegeleiding en reflectie.

De theorielij bestaat uit drie onderdelen, te weten: bewegingswetenschappen, praktijkgericht onderzoek en sociale wetenschappen. De praktijklijn behelst alle praktijkvakken, waaronder atletiek, turnen, spel en zwemmen. Ook didactiek/methodiek behoort tot deze opleidingslijn. De stagelij is een belangrijk onderdeel van de opleiding, waarin de studenten in eerste instantie in duo's en later alleen, lessen verzorgen in zowel het basis- als voortgezet onderwijs. In onderstaande tabel staat vermeld wat de inhoud van de verschillende opleidingslijnen is.

Opleidingslijnen	Onderdelen	Inhoud
Theorielij	Bewegingswetenschappen	Biomechanica, motorisch leren, anatomie, fysiologie en kinesiologie
	Praktijkgericht onderzoek	Onderzoeksmethodologie, statistiek, schrijfvaardigheid en het doen van praktijkgericht onderzoek
	Sociale wetenschappen	Algemene psychologie, leerpsychologie, ontwikkelingspsychologie, (ortho)pedagogiek, communicatie en groepsdynamica, ethiek en bewegen
Praktijklijn	Bewegingsvaardigheden/-domeinen	Atletiek, bewegen en muziek, klimmen, spel, turnen, zelfverdediging en zwemmen
	Algemene methodiek en didactiek	Leren bewegen van kleuters, algemene methodiek en didactiek van alle bewegings-vaardigheden in het basis- en voortgezet onderwijs (ADM), didactiek lichamelijke opvoeding
	Licentieonderwijs	Keuze uit diverse sporten, waaronder voetbal, hockey, tennis, judo, turnen en atletiek
	Eventmanagement	Theorie eventmanagement en organiseren evenement
Stagelij	Jaar 1: Duo stage in PO, VO en BOS-driehoek	
	Jaar 2: Duo stage in PO, inclusief speciaal onderwijs en zwemstage	
	Jaar 3: Stage in VO, inclusief zwemstage en stage trainer-/coachlicentie	
	Jaar 4: Eindstage in PO, VO of SO, inclusief supervisie	
SLB en reflectie	Planning, studiegedrag, voorbereiding stage, individuele gesprekken, ontwikkelingsportfolio	

De eerste drie jaren van de opleiding bestaan elk uit vier blokken van tien weken. Tijdens deze blokken wordt een combinatie van vakken uit de verschillende opleidingslijnen verzorgd.

Horizontale samenhang tussen deze verschillende vakken wordt gecreëerd door bijvoorbeeld in het tweede jaar, wanneer studenten stage lopen in het primair onderwijs, ook de lessen over algemene methodiek en didactiek toe te spitsen op het primair onderwijs. Op deze manier kunnen de studenten hetgeen wat zij op de ALO leren, direct toepassen tijdens de stages die zij lopen.

Verbinding eindkwalificaties - programma

Het document 'Opleidingscompetenties ALO Amsterdam' bevat een schematisch overzicht van de vijf kerntaken en de bijhorende werkprocessen, opgesplitst naar beroepshandelingen. In dit schema is bovendien aangegeven welke beroepshandelingen een student in elk leerjaar moet beheersen. De complexiteit en verantwoordelijkheid van deze beroepstaken neemt toe naarmate de studie vordert. In onderstaande tabel is ter illustratie weergegeven welke beroepshandelingen, behorend tot de kerntaak begeleiden, een student moet beheersen aan het eind van de propedeutische fase.

KERNTAAK: BEGELEIDEN	
Werkproces	Beroepshandelingen
Fysiek, motorisch begeleiden	Herkent en reageert op problemen in de fysieke en/of motorische ontwikkeling van een leerling
Sociaal-emotioneel begeleiden	Herkent en benoemt problemen in de ontwikkeling van een leerling
Overleggen over een student	Gaat op een professionele manier om met de informatie over de leerling (vanaf de leeftijd van 16 is toestemming van de leerling nodig)
Talent ontdekken	Herkent en benoemt sporttalent bij leerlingen
Begeleiden van assiserend sportkader	<i>Nog niet van toepassing in propedeuse</i>

Elke vaksectie geeft per blok aan, aan welke beroepshandelingen de onderwijseenheid bijdraagt. Hiertoe vult de vaksectie een dekkingsmatrix in. De betreffende beroepshandelingen staan vermeld in de studiehandleiding van het vak. Zo zag het panel een studiehandleiding van de vaksectie Bewegen & Muziek voor het eerste semester van het derde jaar, waarin op overzichtelijke wijze staat weergegeven aan welke beroepshandelingen de student tijdens dat vak werkt.

De docenten van de verschillende secties overleggen regelmatig met elkaar over de inhoud van hun lesprogramma's om met elkaar af te stemmen dat alle beroepshandelingen aan de orde komen, maar er tevens niet te veel overlap ontstaat.

Het programma loopt synchroon aan de opleidingscompetenties, waarmee wordt bedoeld dat vakken worden aangeboden op het niveau van de competenties die de student op dat punt van zijn opleiding moet leren beheersen. Dit betekent dat vakken/onderwerpen tijdens de verschillende jaren van de opleiding terugkomen op een hoger niveau. Op deze manier geeft de opleiding de verticale samenhang binnen het programma vorm.

Stages

Vanaf het tweede blok in het eerste jaar tot aan het eind van zijn studie loopt de student stage. In de eerste drie jaar is dat gemiddeld één dag per week en in het vierde jaar twee dagen. In het eerste jaar loopt de student drie stages van tien weken. Het gaat om stages die in duo's worden gelopen en plaatsvinden bij een school voor primair onderwijs, voortgezet onderwijs en in de driehoek buurt-onderwijs-sport. In het tweede jaar lopen de studenten in duo's stage in het primair onderwijs. Zij leren gestructureerde, veilige en leerzame lessen te organiseren. Door in tweetallen stage te lopen, vinden de studenten steun bij elkaar, kunnen ze samenwerken aan voorbereidende opdrachten en leren ze van elkaar. In het tweede jaar lopen de studenten ook een stage in het speciaal onderwijs, onder andere om ervaring op te doen met differentiatie.

In het derde jaar gaan studenten individueel aan de slag bij een school voor voortgezet onderwijs. Ze lopen zowel stage in de onder- als in de bovenbouw. In dit jaar komt steeds meer het belang van verantwoorden en professionaliseren naar voren.

In het laatste jaar van de opleiding lopen de studenten hun eindstage in het primair-, voortgezet- of speciaal onderwijs. De stagecoördinator spreekt met de student over de competenties waaraan hij moet werken en samen bepalen zij welk soort school daar het beste bij past. Tijdens de eindstage moet de student alle activiteiten uitvoeren en bijwonen, die behoren bij de werkzaamheden van een docent Lichamelijke Opvoeding.

De student wordt vanuit de opleiding begeleid door een ALO-instituutsbegeleider en op de school waar hij stageloopt heeft hij een stagebegeleider. De opleiding stelt strenge eisen aan deze docent. Zo moet hij zelf een ALO-opleiding hebben gevolgd en moet hij minimaal vijf jaar als docent LO actief zijn.

Aan de stagescholen zelf stelt de opleiding ook eisen. Studenten kunnen alleen stage lopen bij scholen die behoren tot het stagenetwerk van de opleiding. Voordat een school wordt toegevoegd aan het stagenetwerk, wordt deze bezocht en wordt gesproken met de docent die de stagiaires gaat begeleiden. Mede omdat studenten vanaf het tweede jaar ook onderzoeksopdrachten moeten gaan uitvoeren op hun stageschool, mogen vanaf dat jaar stages alleen maar worden gelopen bij scholen die al meerdere jaren naar tevredenheid studenten begeleiden. De opleiding heeft een uitgebreid netwerk aan stagescholen, waaronder tevens een aantal opleidingsscholen.

Minoren

De minoren zijn gepositioneerd in de eerste helft van het laatste jaar. Studenten kunnen kiezen uit verschillende minoren. Van de studenten kiest 90% voor één van de twee minoren die de ALO zelf aanbiedt. Dit zijn de minor Sport en de minor Zorg. Beide minoren worden aangeboden in twee varianten en bestaan uit een stagedeel van 18 EC'S en een theoriedeel van 12 EC'S. De minor Sport kent de varianten Coaching en Management. De minor Zorg kent de varianten Paramedisch en Special Needs.

Naast de minoren van de ALO kunnen de studenten ook kiezen voor een aantal andere sportgerelateerde minoren die op de Hogeschool van Amsterdam worden aangeboden. Het gaat dan om de minoren Urban Vitality, Sportpsychologie, Sport events en Sportverenigingsmanagement. Wil een student een andere minor volgen, dan moet hij hiervoor goedkeuring krijgen van de examencommissie.

Excellentieprogramma

Studenten die zichzelf extra willen uitdagen, kunnen ervoor kiezen een excellentieprogramma te volgen. De opleiding heeft hierin twee 'smaken'. Er is het Studium Excellence, waarbij studenten zich bezig houden met de controle stress en psychologische technieken om de persoonlijke effectiviteit te vergroten. Het Studium Excellence staat voor 6 EC'S. Hiernaast is er het Honours Traject van 15 EC'S, waarin studenten hun onderzoekende houding en persoonlijke visie verder ontwikkelen aan de hand van filosofie en zingevingsvraagstukken.

Voor studenten die al vroeg in de opleiding weten dat zij na de ALO een master Bewegingswetenschappen willen gaan volgen, biedt de ALO in samenwerking met de Vrije Universiteit een schakelprogramma aan. Studenten kunnen dit programma online volgen en hoeven alleen naar de VU om tentamens te maken.

Het panel is van oordeel dat de programma's die de ALO studenten aanbiedt om zich te verdiepen, te excelleren of sneller door te studeren van toegevoegde waarde zijn voor de opleiding.

Samen met de minorkeuze en stagemogelijkheden, geeft dit studenten de mogelijkheid zichzelf te ontwikkelen tot de docent die zij willen worden, met een eigen visie en eigen specialismen.

Studieloopbaanbegeleiding en reflectie

Eén van de vier opleidingslijnen is studieloopbaanbegeleiding en reflectie. Gedurende de hele opleiding worden studenten getraind op het stellen van doelen en het reflecteren op de behaalde resultaten. Dit blijkt onder andere uit de constructivistische visie die de opleiding hanteert. Dit krijgt vorm aan de hand van de aspecten voorbereiding, uitvoering en reflectie. Studenten krijgen van tevoren mee wat de beoogde leerresultaten zijn van een onderwijseenheid. Tijdens de uitvoering gaan de studenten aan het werk en voeren de opdracht(en) uit behorende bij de onderwijseenheid. Na afronding van de opdracht kijken de studenten individueel, met medestudenten en met de begeleidend docent terug naar de uitvoering van de opdracht.

Ditzelfde geldt voor de stages die de studenten lopen. Zij moeten voorafgaand aan een stage, en voorvloeiend uit eerder uitgevoerde stages en opdrachten, een leerwerkplan maken. In dit plan staat waar de student de stageperiode aan gaat werken. De student verzamelt bewijsstukken, die zijn ontwikkeling zichtbaar maken en bewaart deze in zijn stagemap. Reflectie op zijn eigen ontwikkeling en bijstelling van de leerdoelen maakt hier eveneens onderdeel van uit. De inhoud van de stagemap vormt de basis voor de gesprekken die de student voert met zijn stagebegeleider.

Tot en met het derde jaar is voor studieloopbaanbegeleiding twee uur per week ingeroosterd. Soms worden deze uren ingevuld met klassikale bijeenkomsten over studiegedrag of stagevoorbereiding. Ook kunnen de SLB-uren worden gebruikt voor het uitwisselen van stage-ervaringen of vindt er een individueel gesprek plaats tussen de student en zijn studieloopbaanbegeleider.

Vanaf jaar twee moet de student een ontwikkelingsportfolio gaan opbouwen, waarover hij drie keer per jaar een gesprek voert met zijn SLB'er. Onderdeel van dit portfolio zijn de ingevulde STARR-zelfevaluatieformulieren. STARR staat voor situatie, taak, activiteit, resultaat en reflectie. De student gebruikt het formulier om een concrete leerervaring uit te werken. Driemaal per jaar, voorafgaand aan de individuele SLB-gesprekken, vult de student een zelfevaluatieformulier in, waarbij hij voor alle beroepshandelingen aangeeft in welke mate hij zich heeft ontwikkeld. Met het invullen hiervan maakt de student zijn eigen ontwikkeling zichtbaar en wordt tevens duidelijk hoe hij zich verder kan ontwikkelen.

In de eerste twee jaar van de opleiding neemt de studieloopbaanbegeleider het initiatief voor het voeren van een gesprek. Vanaf het derde jaar ligt het initiatief veel meer bij de studenten zelf. Wel houden de SLB'ers goed in de gaten of de studenten op schema lopen en grijpen zij in zodra blijkt dat een student te veel punten mist.

De studenten zijn zeer te spreken over de wijze waarop studieloopbaanbegeleiding plaatsvindt. Zij vertellen het panel dat, ook als je juist extra uitdaging zoekt, de begeleiders met je meedenken over de mogelijkheden. Het contact met de SLB'ers ervaren de studenten als persoonlijk en fijn.

Actualiteit

Om de actualiteit van het curriculum te waarborgen, maakt de opleiding gebruik van verschillende informatiebronnen. Allereerst neemt de ALO deel aan sporthogescholeoverleg (SHO), waarbij de domeindirecteuren van de sportopleidingen in Nederland spreken over de ontwikkelingen in het werkveld en de consequenties die dit heeft voor de competenties die de studenten aan het eind van hun studie moeten bezitten. Ook participeert de Amsterdamse ALO in het ALOCO. Dit is het overlegorgaan waarin de opleidingsmanagers van de zes ALO's in Nederland met elkaar spreken.

Om input te ontvangen van de professionals in het werkveld heeft de ALO een veldadviesraad (VAR) ingesteld, bestaande uit vertegenwoordigers uit het primair, voortgezet en speciaal onderwijs en van de KVLO. De VAR vergadert vier keer per jaar in aanwezigheid van de opleidingsmanager en enkele docenten.

Het is niet alleen de VAR die de ALO inzicht geeft in de ontwikkelingen in het werkveld. Ook de stageverlenende organisaties (veelal scholen) en de bedrijven die onderzoekopdrachten aandragen, bieden de opleiding input voor het actualiseren van het curriculum. De opleiding heeft een stagebureau dat nauw contact onderhoudt met de stagescholen. De opleiding organiseert na elk blok een bijeenkomst voor de stagebegeleiders van de scholen. Deze bijeenkomsten worden zowel door de opleiding als door de stagescholen als zeer nuttig getypeerd.

Ook de docenten zelf zorgen voor het waarborgen van de actualiteit van het programma door congressen en symposia te bezoeken en deze kennis en ervaring te verwerken in het programma.

Profilering in het programma

Voortvloeiend uit de profileringspunten van de Hogeschool van Amsterdam, richt de ALO zich op Urban Vitality. Dit komt in het onderwijsprogramma nadrukkelijk tot uiting in de vorm van maatschappelijke betrokkenheid, zo stelt het panel vast. Bewijzen hiervan zijn te vinden in:

- De evenementen die studenten tijdens hun opleiding moeten organiseren, zoals:
  - Move2Cure, waarmee geld wordt ingezameld voor het Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis en het Nederlands Kanker Instituut;
  - De Marouane Malouk Memorial Day, een sportdag voor tien brugklassen uit Amsterdam West, waarbij de leerlingen sportief leren samenwerken.
- De nauwe contacten die de opleiding onderhoudt met diverse lokale partijen, zoals de academische werkplaats Jeugd en Gezondheidszorg, de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Amsterdam (programma Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht), AJAX, Topsport Amsterdam en de Sportraad.
- De trainer/coachlicentie, die ten doel heeft een pedagogische bijdrage te leveren aan de sportwereld en aan de buurt waarin zij wonen en/of werkzaam zijn.
- De onderzoeksprojecten naar de effecten van bewegen op vitaliteit, bv. geconcretiseerd in een onderzoek naar de effecten van de inrichting van een schoolplein op de bewegingstijd van kinderen.
- De stages die studenten lopen, zoals:
  - in het Emma Kinderziekenhuis AMC, waar vierdejaarsstudenten kinderen even hun ziekte laten vergeten door met hen aangepaste (beweeg)spelletjes spelen;
  - in een jeugdgevangenis, waar wordt gesport met de gedetineerden.

De Hogeschool van Amsterdam heeft haar lerarenopleidingen ondergebracht in het Domein Onderwijs en Opvoeding. De opleiding tot leraar lichamelijke opvoeding van de eerste graad is hierop de enige uitzondering met haar positie in het Domein Bewegen, Sport en Voeding. Gezien de profilering van de opleiding, gericht op het verbeteren van het algemene welzijn van mensen door middel van beweeg- en sportactiviteiten, en gelet op de benodigde faciliteiten, past zij goed binnen het Domein Bewegen, Sport en Voeding. Het panel kan zich echter voorstellen dat het, ter stimulering van het pedagogische karakter van de opleiding en de zichtbaarheid daarvan, goed zou zijn de samenwerking met andere lerarenopleidingen te versterken. De opleiding kiest ervoor om de kruisbestuiving met leraren van andere disciplines in de beroepspraktijk te laten ontstaan. Tijdens de stages in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs maken de studenten kennis met docenten van andere vakken. De studenten kunnen op deze manier aan den lijve ervaren hoe de pedagogische achtergrond van de docent LO zich verhoudt tot de pedagogische bagage van de overige docenten.

Kinderen leren bewegen in een pedagogische context is geïntegreerd in verschillende onderdelen van het curriculum. Het opleidingsmanagement wil de zichtbaarheid van het pedagogische karakter van de opleiding echter verder versterken. Vanuit dat idee heeft de opleiding het voornemen een tweede kenniskring in te richten, gericht op pedagogisch onderzoek in het bewegingsonderwijs. Hiermee is inmiddels een begin gemaakt door twee docenten die zich toeleggen op pedagogisch onderzoek.

Naast de profileringsthema's is ook de visie van de opleiding, gericht op persoonlijke ontwikkeling en de totstandkoming van een eigen visie op het vak van docent LO, zichtbaar in het onderwijsprogramma. Zo maken studenten in het eerstejaarsvak pedagogiek kennis met uiteenlopende, 'oude en nieuwe' visies op, en theorieën over, de ontwikkeling en het gedrag van kinderen. Tijdens de opleiding worden studenten toegerust met de benodigde kennis en vaardigheden om een eigen, onderbouwde visie op het vak van docent LO te ontwikkelen. Dit leidt uiteindelijk tot een visiestuk dat onderdeel uitmaakt van het afstuderen. Overigens is het honoursprogramma dat de opleiding haar studenten aanbiedt ook toegespitst op het verdiepen van de persoonlijke visie aan de hand van filosofische inzichten en zingevingsvraagstukken.

Onderzoek

De ALO heeft de afgelopen tijd stevig ingezet op onderzoek. Een aantal jaar geleden is de opleidingslijn onderzoek geïntroduceerd, startend in jaar 1 en doorlopend tot en met jaar 4. Hiermee integreert de opleiding onderzoek in het curriculum en maakt zij het onderdeel van de verschillende lessen. De ontwikkeling van twee field labs, die enkele weken na de audit zullen worden ingericht in bestaande sportzalen, heeft tot doel onderzoek nog verder te integreren in het vak lichamelijke opvoeding.

De studenten met wie het panel sprak, zitten in verschillende studie jaren. Tijdens het gesprek werd duidelijk dat de jongste cohorten inderdaad veel intensiever worden getraind op het doen van onderzoek dan de ouderejaarsstudenten, die met hun studie zijn begonnen vóór de introductie van de opleidingslijn onderzoek. De studenten vertelden het panel dat er een goede structuur zit in die onderzoekslijn. Zij leren hoe zij onderzoek kunnen toepassen in de praktijk.

In jaar 1 krijgen de studenten les literatuuronderzoek, argumentatie en meten & statistiek. In jaar 2 krijgen studenten theorie aangereikt om metingen uit te voeren om zwakke en talentvolle leerlingen te signaleren. Deze theorie brengen ze in de praktijk door een onderzoek uit te voeren in de stageschool. In het derde jaar is het doel van onderzoek om op systematische wijze het effect van de gekozen lesstof en de gekozen aanpak te evalueren aan de hand van een nul- en een eindmeting.

De nieuwe studenten vinden onderzoek een interessant vak en zien het nut van onderzoek, dat verweven zit in de opdrachten. "Door het doen van onderzoek, word je een betere docent", zo stelt één van de studenten. Het zorgt er tevens voor dat de toekomstige LO docenten kritischer zijn en zich de vragen blijven stellen: Doe ik het goed? En hoe kan het beter?.

De ALO is verbonden aan het lectoraat Bewegingswetenschappen. Dit lectoraat is tien jaar geleden gestart en richtte zich op bewegen (hydrodynamica). De focus is inmiddels enigszins verschoven naar motorisch leren. Het panel is onder de indruk van de bijdrage die het lectoraat levert aan onderzoek binnen de opleiding. Zo heeft het lectoraat de opleidingslijn onderzoek ontwikkeld en verzorgen de medewerkers van het lectoraat de lessen over onderzoek. Hiernaast levert het lectoraat een bijdrage aan de minor Health & Active lifestyle, waarbij leerlingen worden gemonitord in hun ontwikkeling (motoriek, lengte en gewicht) terwijl er interventies worden gepleegd (bv. gezonde kantine, verdubbeling gymuren). Hiernaast speelt het lectoraat een belangrijke rol in de ontwikkeling en bewaking van het niveau van de opleiding (zie verder standaard 3).

Om in te spelen op de groeiende aandacht voor het pedagogisch-didactische aspect van de ALO, is de opleiding voornemens een tweede lectoraat te starten dat zich op deze aspecten richt. Hiermee is zij op kleine schaal al begonnen, door de inzet van twee docenten die nu al onderzoek doen naar leren bewegen in een pedagogische context. Het panel vindt dit een positieve ontwikkeling, passend bij de ALO en het (bewegings)onderwijs in zijn algemeen. Dit tweede lectoraat gaat studenten de mogelijkheid bieden hun onderzoeksblik te verbreden. Het is tevens een goede ontwikkeling voor de onderzoekscultuur binnen de opleiding.

Internationalisering

Eén van de aanbevelingen die voortkwam uit de interne audit van 2011 was dat de opleiding een heldere keuze moest maken met betrekking tot internationalisering. Het panel vindt de keuze die de opleiding maakt, kwaliteit gaat boven kwantiteit, zeer legitiem. Zeker gezien het feit dat Nederlandse docenten LO in de meeste andere landen niet aan de slag kunnen, omdat een docent LO daar een universitaire opleiding moet hebben gevolgd. Het internationale werkgebied van de Nederlandse docent LO is daardoor beperkt.

De opleiding heeft inmiddels een coördinator internationale samenwerking aangesteld, die alle internationale samenwerkingsverbanden heeft nagelopen. Dit heeft ertoe geleid dat het aantal internationale contacten is verkleind, met als voordeel dat er meer tijd beschikbaar is om te investeren in de overgebleven buitenlandse contacten. Deze bestaan onder andere uit de Finse University of Jyväskylä en de Universiteit van Sao Paulo (zie standaard 1, internationale oriëntatie).

Studenten die tijdens hun studie naar het buitenland willen, moeten hiervoor toestemming krijgen van de examencommissie. Zij kunnen bijvoorbeeld een minor volgen aan een buitenlandse universiteit of hun minorstage in het buitenland lopen. Studenten die naar het buitenland gaan moeten de voorbereidingscursus 'Going abroad' volgen. De opleiding biedt studenten tevens de mogelijkheid om Engels als keuzevak te volgen, zodat zij beter zijn voorbereid om naar het buitenland te gaan.

Studenten die hun eindstage in het buitenland willen lopen, kunnen alleen terecht op Curaçao. De ALO heeft daar een vaste begeleider en is er zeker van dat de kwaliteit van deze stageplek goed is.

De mate waarin internationalisering terugkomt in het onderwijsprogramma is beperkt, maar sluit wel aan bij het arbeidsperspectief en de praktijk van het docentschap in een grootstedelijke context. De opleiding heeft internationalisering vertaald naar haar eigen situatie en lespraktijk en komt tot de conclusie dat zich dit het beste laat vangen in 'het kunnen lesgeven in een multiculturele omgeving'. Hiertoe heeft zij in haar onderwijs aandacht voor interculturele communicatie. Het panel vindt deze invulling van internationalisering passend bij het type opleiding en tevens bij de beoogde eindkwalificaties.

Toelating, instroom en rendementen

Het uitvalpercentage in het eerste jaar is aanzienlijk, zo constateert het panel. Dit percentage lag de afgelopen paar jaar tussen 41 en 49%. Het uitvalpercentage uit de hoofdfase bedraagt tussen de 10 en 15% van de studenten. Van de studenten die starten met de hoofdfase haalt ongeveer 70-75% in vijf jaar zijn diploma. De opleiding houdt deze cijfers scherp in de gaten en voert hier ook analyses op uit.

Het managementteam van de opleiding geeft aan dat de rendementen voor hen best wel eens een worsteling zijn. De kwaliteit van de opleiding staat wat hun betreft voorop. Zij zien afvallers dan ook als 'collateral damage', inherent aan het handhaven van het beoogde bachelorniveau.

Om het niveau en de kwaliteit van de opleiding te garanderen, heeft het managementteam de laatste jaren een aantal maatregelen doorgevoerd (zie hieronder) en heeft het de ambitie om het aantal instromende studenten terug te dringen waardoor scherper selecteren mogelijk wordt.

De opleiding verzorgt voorlichtingsbijeenkomsten op mbo-instellingen en vertelt over de verschillen tussen mbo en hbo. Tijdens deze bijeenkomsten en ook tijdens de reguliere open dagen, benadrukt de opleiding dat zij studenten opleidt om docent te worden en dat je dus niet alleen maar vier jaar lang lekker aan het sporten bent.

Aankomende studenten doen een toelatingstest, die naast een fysieke en medische test, sinds dit jaar ook bestaat uit een psychologische meting. Deze meting bestaat uit een digitale vragenlijst die inzicht geeft in de motivatie, studiebelastbaarheid en ontwikkelpotentie van een student. De opleiding bepaalt op basis van alle testresultaten of een student wordt toegelaten tot de opleiding. Studenten die een mbo-opleiding Sport en Bewegen (CIOS) hebben gevolgd, zijn direct toelaatbaar.

Om te voorkomen dat onvoldoende gemotiveerde studenten en/of studenten die het niveau van de opleiding niet aankunnen, pas in de hoofdfase van de studie afvallen, heeft de opleiding de grens van het bindend studieadvies verhoogd naar 50 studiepunten. Een student kan pas starten met de eindstage en het afstudeeronderzoek als hij alle 180 studiepunten uit de eerste drie jaar heeft behaald.

Studenten die achterlopen op schema spreken hierover met hun studieloopbaanbegeleider en zij worden geacht een plan van aanpak te maken waarin staat beschreven hoe zij van plan zijn de benodigde studiepunten alsnog te halen. Studenten die uitvallen worden waar mogelijk door de opleiding doorverwezen naar een andere opleiding die bij hen past.

Het management ziet dat de studentenpopulatie wijzigt. Er stromen meer mbo'ers in en minder vwo'ers. Wetende dat ongeveer twee derde van de mbo'ers afvalt, realiseert de opleiding zich dat zij meer aandacht moet en wil besteden aan deze populatiewijziging. Op verschillende plekken speelt men hier al op in. Zo vertelt een docente bewegingswetenschappen dat zij er, lettend op de veranderende studentenpopulatie, voor kiest om de ene week een hoorcollege te verzorgen en de week erna met de studenten aan de slag te gaan in het praktijklokaal. Op die manier brengt zij de theorie tot leven voor met name de studenten afkomstig van het mbo.

Andere maatregelen die opleiding heeft doorgevoerd om de studeerbaarheid te vergroten en de uitval te verminderen, zijn het verbeteren van de informatievoorziening via een eigen systeem, het eerder bekendmaken van roosters en het verminderen van het aantal toetsmomenten. De opleiding heeft tevens de voorbereiding op het afstuderen anders ingestoken. Studenten beginnen al in het eerste jaar met het doen van onderzoek, waardoor zij gedurende de studie worden klaargestoomd voor het uitvoeren van het afstudeeronderzoek, waar zij voorheen pas in het vierde jaar werden geconfronteerd met een dergelijk onderzoek.

Docenten

De opleiding heeft goed zicht op de kwaliteiten van haar personeel. Zij stelt jaarlijks een strategisch plan HRM op dat weergeeft wat de huidige personele stand van zaken is, welke ontwikkelingen er op stapel staan (o.a. op het gebied van onderwijsprogramma, studenteninstroom en docentenverloop) en welke gevolgen dit heeft voor het personeelsbestand. Het strategisch plan vermeldt eveneens de scholingsvoornemens van de opleiding. Afgelopen jaar heeft de opleiding een vlootshow uitgevoerd, waaruit het panel concludeert dat de docenten goed gekwalificeerd zijn om het onderwijsprogramma uit te voeren.

Het overgrote deel van de docenten heeft zelf een opleiding tot leraar lichamelijke opvoeding gevolgd. Op de meeste ALO's zijn de docenten alumni van de eigen opleiding. In Amsterdam bestaat het docentenkorps uit een mix van docenten afkomstig van de verschillende ALO's in Nederland. Van de 39 docenten in vaste dienst, heeft 44% een mastergraad en 13% heeft een PhD. Docenten hebben doorgestudeerd op voor de opleiding relevante gebieden, zoals pedagogiek, bewegingswetenschappen, fysiotherapie, psychologie, Special Needs en coaching.

Er wordt aantoonbaar werk gemaakt van de scholingsvoornemens uit het strategische plan HRM, zowel in teamverband als individueel. De mogelijkheden op het gebied van professionalisering zijn omvangrijk. Om in aanmerking te komen voor een vaste aanstelling moet een docent de didactische aantekening hebben behaald. Docenten krijgen de ruimte om naar zelf uitgekozen congressen en symposia te gaan. Zo ging één van de docenten naar congressen in Sao Paulo en Rio de Janeiro over het WK Voetbal 2014 en de Olympische Spelen 2016, die in Brazilië plaatsvonden/-vinden. De betreffende docent heeft vervolgens een presentatie gegeven over hetgeen ze tijdens deze congressen heeft gehoord en heeft elementen ervan in de minor Sport Events verwerkt.

Een tweetal docenten dat het panel sprak, is vorig jaar gestart met een masteropleiding. Tevens zijn acht andere docenten bezig met het behalen van hun mastertitel. Er worden studiedagen georganiseerd over toetsing, docenten volgen de cursus Basiskwalificatie examinering (BKE), de training tot assessor en er zijn trainingen op het gebied van motivational interviewing. Verder organiseert de opleiding kalibreersessies voor docenten over de derde en vierdejaars assessments. Een aantal assessmentgesprekken wordt opgenomen om met elkaar te bespreken. Ditzelfde geldt voor de afstudeerplannen, die eveneens in intervisievorm met elkaar worden besproken.

De studieloopbaanbegeleiders zijn door de opleiding geselecteerd op basis van hun affiniteit met coaching. De studieloopbaanbegeleiders volgen een cursus over hoe om te gaan met het instrument Talent Sense.

Werkdruk

De opleidingsmanager heeft bij zijn aanstelling in 2008, ten tijde van de vorige accreditatie, als opdracht meegekregen om een ander taakinzetsysteem te ontwikkelen. Veel docenten hadden allerlei verschillende, kleinere en grotere rollen, wat zijn weerslag had op de werkdruk. De docenten laten weten dat het aantal kleine taken is verminderd en zij uitbreiding van de hoofdtaken hebben gekregen, wat leidt tot meer overzicht.

De werkdruk tijdens toetsmomenten is nog steeds te voelen, maar door het verminderen van het aantal toetsmomenten, het vergroten van het aantal gesloten toetsvragen en doordat er nu minimaal twee docenten op een vak worden ingezet waardoor samen nagekeken kan worden, is de werkdruk wel gedaald.

Een andere reden voor de gevoelde werkdruk is volgens de docenten het feit dat de afgelopen drie jaar steeds vakken werden veranderd en er nieuw onderwijs moest worden ontwikkeld. Er is besloten het curriculum in studiejaar 2014-2015 te bevriezen. Dit betekent dat het geraamte van de opleiding, de vakken per blok, hetzelfde is als in 2013-2014. Vanzelfsprekend kunnen docenten wel nieuwe stof inbrengen in de vakken. Hiermee bouwt de opleiding tijdelijk wat rust in voor de docenten, die zo dit studiejaar geen nieuwe onderwijsmodules hoeven te ontwikkelen.

Faciliteiten

Als onderdeel van de audit heeft het panel een rondleiding gekregen door het gebouw en langs de faciliteiten van de ALO. De opleiding is samen met de andere opleidingen binnen het domein Bewegen, Sport en Voeding gevestigd in het stadsdeel Osdorp, midden tussen verschillende lokale sportaccommodaties en -verenigingen.

Het panel is ervan overtuigd dat de faciliteiten toereikend zijn voor de uitvoering van het onderwijsprogramma. Het panel bezocht de bibliotheek, de computerruimte en bekeek de les- en gymlokalen. Direct naast de hogeschool staat de Ookmeerhal. Dit is een mooie sporthal waarvan de hogeschool gebruik maakt voor het onderwijzen van atletiek, gymnastiek en balsporten. Hiernaast maakt de opleiding gebruik van een nabij gelegen zwembad, atletiekbaan en diverse sportvelden, waaronder voetbal en tennis. In het gebouw is bovendien een fitnessclub gevestigd waar studenten, tegen een gereduceerd tarief, kunnen sporten.

Informatievoorziening

Studenten zijn tevreden over de wijze waarop de opleiding hen van informatie voorziet. Alle opleidingen binnen de Hogeschool van Amsterdam maken gebruik van de digitale leerwerk omgeving (DLWO). Hierop kunnen studenten alle inhoudelijke informatie vinden over hun opleiding. Cijfers maakt de opleiding bekend via het StudenteninformatieSysteem (SIS). Studenten zijn tevreden over de informatievoorziening door de opleiding.

Opleidingscommissie

Het panel is onder de indruk van het functioneren van de Opleidingscommissie. De commissie is zeer actief en bestaat uit negen leden, van wie twee uit elk leerjaar en een vijfdejaarsstudent. Toetreding tot de Opleidingscommissie gebeurt op basis van een sollicitatieprocedure. Nieuwe leden volgen een scholing die wordt verzorgd door de Hogeschool van Amsterdam.

Onderwerpen die momenteel aandacht hebben zijn de ontwikkeling van een schrijfwijzer voor alle vakken, de werkdruk en het missen van het contact met de ALO en medestudenten in het vierde jaar. Dit zijn zaken die met het management zijn besproken en waar nu actie op wordt ondernomen. Op advies van de Opleidingscommissie is afgelopen jaar voor het eerst een kick off-driedaagse georganiseerd voor alle nieuwe studenten, die ervoor zorgt dat zij goed voorbereid aan hun studie beginnen.

Weging en Oordeel

Het onderwijsprogramma is samenhangend en studeerbaar. Het stelt de studenten in staat om de beoogde kerntaken te bereiken. De verschillende opleidingslijnen zijn in samenhang op elkaar afgestemd, waardoor zij elkaar ondersteunen. De stage-inzet kent een goede opbouw in complexiteit en verantwoordelijkheid. De opleiding zorgt er via verschillende mechanismen voor dat het programma zijn actualiteit behoudt en studenten een goede start kunnen maken op de arbeidsmarkt. De veldadviesraad speelt hierin een relevante rol. De sportlicentie, de excellentieprogramma's en het doorstroomprogramma bieden studenten extra kansen op de arbeidsmarkt.

De profileringen van de ALO Amsterdam komen nadrukkelijk terug in het onderwijsprogramma en het panel zag enkele mooie voorbeeldprojecten waarin Urban Vitality en onderzoek samen komen. Onderzoek is goed ingekaderd in binnen alle jaren van de opleiding.

De docenten zijn gedreven, vormen met elkaar een team, zijn stevig gekwalificeerd en staan open voor verbetering. Het gebouw en de faciliteiten zijn adequaat voor gebruik door een ALO-opleiding.

De opleidingscommissie speelt een duidelijke en structurele rol, die ook door het MT serieus wordt genomen. Het panel is positief verrast te horen dat de commissieleden zelfs worden geschoold voor hun OC-functie.

De Amsterdamse ALO kent een goed en samenhangend onderwijsprogramma dat studenten in staat stelt de opgestelde kerntaken te bereiken. Het programma kent een sterke profilering en biedt studenten de mogelijkheid om te specialiseren en/of excelleren.

De opleiding kenmerkt zich door een sterke onderzoekslijn, een docentenkorps van uitstekende inhoudelijke en onderwijskundige kwaliteit, goede studiebegeleiding, kwalitatief goede stageplaatsen en ruime onderwijs- en sportvoorzieningen. Dit bij elkaar optellend komt het panel tot een eindoordeel 'goed' voor standaard 2.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

Het Opleidings- en toetsplan 2014, dat gestoeld is op het HvA-brede toetsbeleid, vormt de basis voor het toetsstelsel van de ALO. De opleiding hanteert de Taxonomie van Romiszowski, passend bij een opleiding als de ALO, die zowel een sterke kennis- als vaardigheidscomponent heeft. Op basis van deze taxonomie wordt vaardigheid opgesplitst in reproductieve en productieve vaardigheid. Reproductieve vaardigheden zijn repeterende activiteiten zoals veel voorkomende handelingen. Productieve vaardigheden kenmerken zich door (complexe) beslissingsvormen. Studenten moeten direct 'een oplossing' aanwenden in een nieuwe situatie.

De opleiding kiest ervoor aan het begin van de studie analytisch te toetsen en naar mate de studie vordert steeds meer holistisch te gaan toetsen. Dit betekent dat bij een eerstejaarsstage gelet wordt op een beperkt aantal afgebakende leerdoelen en bij een stage in het vierde jaar wordt de student beoordeeld op het lesgeven in al zijn facetten. Deze werkwijze komt overeen met de manier waarop het programma is samengesteld, uitgaande van een concentrisch model waarbij onderwerpen gedurende de studie in steeds complexere vorm aan de orde komen.

Toetsing praktijkvakken

Toetsing van de praktijkvakken is op de ALO's een punt van aandacht. De vraag die deze opleidingen zichzelf - en op bepaalde vakgebieden ook elkaar - stellen, is op welk niveau de student zelf bepaalde sportvaardigheden in de verschillende praktijkdomeinen moet kunnen uitvoeren.

De Amsterdamse opleiding legt haar studenten geen visie op als het gaat om de beoordeling van bewegingsvaardigheden, maar stimuleert haar studenten zelf een onderbouwde visie op bewegingsonderwijs te ontwikkelen. Deze eclectische benadering, zoals de opleidingsmanager het noemt, past bij de variëteit en pluriformiteit van/in Amsterdam. Deze benadering is terug te vinden in de manier waarop de opleiding zelf de toetsing in de praktijkvakken organiseert. De afzonderlijke vaksecties van de praktijkvakken ontwikkelen een eigen visie op het vak en aansluitend daarop eigen toetsing. Zo worden studenten bij atletiek beoordeeld op de tijd waarin zij een afstand kunnen afleggen. Daarnaast krijgen zij tevens een cijfer voor hun techniek. Bij dans wordt gekeken of de studenten de leerlingengroep meekrijgt. Bij turnen wordt de voorbeeldvaardigheid op een vast niveau getoetst, wat betekent dat de lat voor alle studenten op dezelfde hoogte ligt. Bij zwemmen wordt met name gelet op de techniek. Weer andere vaksecties beoordelen op basis van persoonlijke ontwikkeling. De vaksecties zijn op de hoogte van elkaars 'visies' door presentaties die worden verzorgd voor de andere secties. Het management en de vakgroepen waken ervoor dat verschillen in de beoordeling niet te groot worden.

Toetsing theorievakken

Het panel is zeer onder de indruk van het digitale programma ToetsMaster, dat de toetscommissie heeft ontwikkeld en waarover het panel een presentatie heeft bijgewoond. Via een ingenieuze Excelsystematiek worden alle (kennis)toetsen opgesteld voorzien van een toetsmatrix. Nieuwe toetsvragen worden in de toetsbank ingevoerd en voorzien van 'tags'. Op basis van deze tags kan een docent bepalen of de toets alle leerdoelen afdekt en of er voldoende vragen over een bepaald onderwerp in de toets zijn opgenomen om een afspiegeling te zijn van hetgeen in de lessen aan de orde is geweest.

Na afname van de toets worden de resultaten verwerkt in ToetsMaster. Op deze wijze kan de opleiding bekijken of er vragen zijn die door veel studenten foutief zijn beantwoord. Het biedt de opleiding de mogelijkheid om toetsen te analyseren en de cesuur te bepalen.

De toetsbank levert ook interessante informatie op over en voor de studenten. Door de resultaten per student te analyseren, kan de opleiding zien waar (onderwerp of soort vragen) een student moeite mee heeft. Bij de feedback op de toets kan de docent dit aan de student meegeven, zodat deze zich gerichter kan voorbereiden op de herkansing. Het panel is van oordeel dat de toetsbank zorgt voor betrouwbaarheid en transparantie van toetsen. Het is niet alleen een voorbeeld voor andere opleidingen binnen de Hogeschool van Amsterdam, het is een voorbeeld voor het gehele hbo-onderwijs.

Het panel heeft een aantal stageverslagen en kennistoetsen bekeken, waaronder het tentamen Theorie Bewegingswetenschappen bestaande uit 135 meerkeuze vragen. Het niveau van de toetsvragen en de kwaliteit van de verslagen zijn zeker van bachelorniveau, zo oordeelt het panel. Het panel wil de

Validiteit, betrouwbaarheid en transparantie

Op verschillende manieren zorgt de opleiding ervoor dat de toetsen betrouwbaar, valide en transparant zijn:

- De criteria geldend voor een toets zijn rechtstreeks afgeleid van de kerntaken, werkprocessen en beroepshandelingen en vertaald in leerdoelen die voor de betreffende onderwijseenheid zijn geformuleerd.
- De beoordelingscriteria zijn op duidelijke wijze afgeleid van de respectieve leerdoelen en vervolgens in de studiehandleidingen geëxpliciteerd.
- Er wordt gebruik gemaakt van een mix aan toetsvormen, waaronder kennistoetsen, vaardigheidstoetsen, reflectieopdrachten, stages, praktijkopdrachten, assessments, onderzoeksopdrachten, individuele- en groepsopdrachten.
- Elke toets die wordt opgesteld, wordt vooraf door een collega gecontroleerd en gaat bovendien voor afname ter controle naar de toetscommissie.
- Bij het nakijken van opdrachten beoordelen meerdere docenten eerst individueel een aantal dezelfde opdrachten, waarna ze hun bevindingen met elkaar bespreken. Op deze wijze ontwikkelen zij een gezamenlijk kader voor de beoordeling van de overige opdrachten.
- Tussen de assessoren van het derdejaarsassessment en het eindassessment vindt regelmatig intervisie plaats om de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te vergroten. De opleiding maakt van een aantal assessmentgesprekken opnames, die de assessoren met elkaar bespreken.
- De assessmentgesprekken worden altijd gevoerd door twee gecertificeerde assessoren.
- Ook de docenten die stages begeleiden en beoordelen, hebben regelmatig met elkaar overleg over de stagebeoordelingen.
- De examencommissie voert samen met de lector steekproefsgewijze controles uit op afstudeeronderzoeken en verslagen van de eindstage.
- Er is samenwerking met de examencommissie van de ALO Den Haag. De ALO Den Haag bekijkt eindwerken van ALO Amsterdam en andersom. De bevindingen worden met elkaar besproken.

Examen- en toetscommissie

De examencommissie heeft als opdracht de toetskwaliteit en het eindniveau van de opleiding te borgen. De borging van de toetskwaliteit heeft zij belegd bij de toetscommissie, die werkt onder verantwoordelijkheid van de examencommissie. Het panel is overtuigd van de goede wissel- en samenwerking tussen de commissies. De secretaris fungeert als 'linking pin' tussen beide commissies.

Tijdens de interne audit van 2011 kwam het auditpanel met name voor standaard 3 met een aantal aanbevelingen. Deze aanbevelingen heeft de opleiding ter harte genomen, zo is de examencommissie gepositioneerd conform de WHW, heeft de toetscommissie een toetsplan opgesteld en worden inmiddels alle toetsen voor afname gecontroleerd door de toetscommissie. Hiernaast is de opleiding bezig met het archiveren van alle documenten die betrekking hebben op toetsing.

Zoals hiervoor al aangegeven heeft de toetscommissie het afgelopen jaar een uitgebreide toetsbank opgezet, waarmee zij de kwaliteit van de toetsen stevig in de gaten houdt. De examencommissie voert met regelmaat steekproeven uit op de kwaliteit van de verslagen van de eindstage en de afstudeerrapporten en koppelt haar bevinden terug aan het managementteam, die de resultaten zeer serieus neemt en werk maakt van verbeterpunten.

De examencommissie en toetscommissie zijn zowel qua beschikbare tijd als qua kennis, goed geëquipeerd om hun taken uit te voeren en stellen zich proactief op. De examencommissie heeft een extern lid in haar gelederen, afkomstig van het domein Gezondheid van de Hogeschool van Amsterdam.

Het panel heeft het jaarverslag van de examencommissie ingezien. Het verslag getuigt van een grote mate van openheid en (zelf)kritisch vermogen. Het panel wil de commissie wel meegeven in het vervolg ook een kwalitatieve reflectie op toetsing en gerealiseerd niveau op te nemen in het jaarverslag.

Afstuderen

De afgelopen jaren is in de wijze van afstuderen steeds iets veranderd. Sinds het studiejaar 2013-2014 moeten de studenten via vier verschillende producten aantonen te voldoen aan het eindniveau. Deze vier producten zijn (1) het derdejaarsassessment, (2) de eindstage, (3) het afstudeeronderzoek en (4) het eindassessment.

De basis voor het derdejaarsassessment wordt gevormd door het beoordelingsportfolio van de student, dat hij heeft samengesteld vanuit zijn ontwikkelingsportfolio. Het derdejaarsassessment, dat goed is voor 1 EC, is gericht op de kerntaken lesgeven, begeleiden en coördineren. Per kerntaak moet de student één tot drie ingevulde STARR-formulieren opnemen in het portfolio en waar mogelijk voorzien van bewijsmateriaal waaruit de relatie met de werkprocessen en beroepshandelingen en met de beoordelingscriteria voor de kerntaak blijkt. Het beoordelingsportfolio wordt door twee assessoren beoordeeld. Beoordelen zij het als voldoende, dan voeren zij vervolgens een criteriumgericht interview over het portfolio met de student. De student moet tijdens dit gesprek aantonen dat hij methodisch handelt als het gaat om de kerntaken lesgeven, begeleiden en coördineren. Op al deze onderdelen moet hij een voldoende scoren.

Voor aanvang van de eindstage wordt door de student, in samenspraak met de stagebegeleider en de ALO-instituutsbegeleider, een werkplan opgesteld met daarin zijn persoonlijke leerdoelen. Tijdens de eindstage, die 17 EC'S oplevert, geeft de student gemiddeld 12 uur per week les. Hiernaast moet de student 11 opdrachten uitvoeren, die de ALO heeft opgesteld. Deze opdrachten zijn gericht op de ontwikkeling van een vakwerkplan en de kerntaken lesgeven, coördineren, verantwoorden en professionaliseren. De student houdt een stagemap bij, die de basis vormt voor zowel het tussentijdse- als eindgesprek.

De uiteindelijke beoordeling vindt plaats door de ALO-instituutsbegeleider aan de hand van het beoordelingsformulier.

Het afstudeeronderzoek staat voor 12 EC's. De student kan ervoor kiezen aan te sluiten bij een onderzoeksproject van de ALO of van het lectoraat en daaraan een bijdrage te leveren door een praktijkgericht onderzoek uit te voeren. Hiernaast is het mogelijk om een eigen onderwerp te kiezen, dat wel past binnen de door de opleiding aangegeven (maatschappelijke) thema's. De student wordt begeleid door een onderzoeksdocent bij het opstellen van het onderzoeksvoorstel, het uitvoeren van het onderzoek en het schrijven van de scriptie. De beoordeling van het werk gebeurt door twee onderzoeksdocenten. De eerste beoordelaar is nooit de begeleider van de student.

Tijdens het eindassessment wordt gekeken naar de beheersing van de kerntaken verantwoord en professionaliseren. De student zet zijn visie op het vak en de wijze waarop hij zich na de opleiding verder wil ontwikkelen op papier en spreekt hier vervolgens over met twee assessoren. De student moet zijn visie en keuzes op deugdelijke wijze kunnen onderbouwen. Krijgt de student voor beide kerntaken een voldoende, dan verdient hij daarmee het laatste studiepunt.

Realisatie beoogde eindkwalificaties (kerntaken)

Het auditpanel heeft vijftien afstudeerdossiers van studenten beoordeeld. De afstudeerdossiers bevatten, afhankelijk van het jaar waarin de student met afstuderen is begonnen, verschillende documenten. Het panel heeft bij de scriptiekeuze gekeken naar een verdeling tussen afstudeerwerken met hogere en lagere cijfers. Naast het lezen van portfolio's, stageverslagen en afstudeeronderzoeken, heeft het panel ook enkele opnames van eindassessments bekeken. Het panel is van mening dat de assessmentgesprekken zeer geschikt zijn als toetsinstrument en een mooie aanvulling zijn op het stage- en onderzoeksverslag.

Het panel is tevreden over het niveau dat de studenten laten zien. De beoordelingsportfolio's en stageverslagen zijn duidelijk. De STARR-formulieren worden consequent ingevuld en getuigen van zelfbewuste en zelfkritische studenten, die serieus met hun vak omgaan.

De aandacht die de opleiding de afgelopen jaren heeft besteed aan het integreren van onderzoek in het curriculum, werpt haar vruchten af. Dit wordt duidelijk in de onderzoeksverslagen, die herkenbaar zijn en van goed niveau. Studenten geven blijk de benodigde kennis en vaardigheden – organisatie van het project, statistiek, ICT-gebruik, taal – te beheersen.

Het werkveld en alumni onderstrepen dit beeld. Tegelijkertijd geven zij aan dat zij, eenmaal werkzaam in de beroepspraktijk, vrijwel niet meer bezig zijn met het opzetten en uitvoeren van onderzoek. Niettemin zijn zij van mening dat door de onderzoekscomponent in de opleiding studenten gesterkt worden in hun analytisch denkvermogen en zij vertrouwd raken met het opzoeken, lezen, beoordelen en gebruiken van (wetenschappelijke) literatuur. Zij geven tevens aan dat ALO Amsterdam afgestudeerden een kritischer houding hebben dan afgestudeerden van andere ALO's.

De mal waarin de onderzoeken gegoten worden, zorgt voor eindwerken die op elkaar lijken. Dat geldt zowel voor de opzet van het onderzoek, een klein statisch onderzoek in de directe omgeving van het bewegingsonderwijs, als voor de opzet van de rapportages. Gezien het verlangen naar borging van systematiek en niveau is dit logisch, zo oordeelt het panel. Maar zij kan zich voorstellen dat, op weg naar een volgend accreditatiebezoek, er meer vrijheid komt voor studenten om meer en andersoortige onderzoeksmethoden te gebruiken en de creativiteit van studenten meer ruimte te geven.

De pedagogische kenniskring kan hierop een antwoord zijn, met idealiter een aansluiting op de in oprichting zijnde bijzondere leerstoel Lichamelijke Opvoeding bij de Universiteit Utrecht.

Een punt van aandacht vormt de documentatie/archivering van de diverse afstudeerproducten (stageverslagen en portfolio's). Tijdens de opvraag van afstudeerdossiers bleek dat enkele stukken niet meer beschikbaar zijn. Dit punt wordt onderkend door de opleiding en zij weet ook exact welke stukken er ontbreken. Via o.a. digitalisering tracht zij hier verbetering in aan te brengen. De eerste stappen hiertoe zijn inmiddels gezet, vervolgstappen zijn benoemd en worden ontwikkeld.

Wanneer het gaat om de daadwerkelijke uitvoering van het vak van docent LO, dat toch met name plaatsvindt in de klas, is het werkveld van mening dat de vierdejaarsstudenten voldoende vaardig zijn om lessen te ontwikkelen, zelfstandig les te geven, contact met ouders te onderhouden, samen te werken met collega's en activiteiten te coördineren. Afgestudeerden blijken vaak na twee jaar lesgeven al door te stromen naar een middenkaderfunctie, wat getuigt van tevredenheid over het functioneren van de betreffende docenten.

Weging en Oordeel

De opleiding hanteert een functionele en passende mix van toetsvormen. De toetsen, opdrachten en stages worden complexer naarmate de studie vordert, zo stelt het panel vast. De van analytisch naar holistisch verschuivende beoordeling van de stage is passend bij de opleiding. De eclecticische benadering die de opleiding hanteert voor toetsing in de praktijklijn, sluit aan bij het doel van de opleiding om studenten hun eigen visie op bewegingsonderwijs te laten ontwikkelen. Via verschillende kwaliteitsborgende mechanismen zorgt de ALO ervoor dat de toetsing valide, betrouwbaar en transparant is.

De examen- en toetscommissie zijn ruim geëquipeerd om hun taken en verantwoordelijkheden op adequate wijze tot uitvoer te brengen en doen dit ook. Het panel is zeer te spreken over de rol van de lector en de examencommissie in de borging van het eindniveau. Ook de rol die de toetscommissie inneemt in de bewaking van de toetskwaliteit, verdient alle lof.

Het panel beoordeelt alle vijftien vooraf aan de audit bekeken afstudeerdossiers als voldoende en is zeer te spreken over de kwaliteit. In de afstudeeronderzoeken is duidelijk de werking van het onderzoekscurriculum zichtbaar. De werkstukken kennen een consistente en herkenbare opbouw en studenten geven blijk de benodigde kennis en vaardigheden te beheersen op hbo-bachelorniveau. Het eindassessment vindt het panel een mooie en passende manier om de studie mee af te ronden, die wel blijft vragen om structurele intervisie tussen assessoren als het gaat om de beoordeling. De studenten geven op verschillende manieren blijk van een kritische en onderzoekende houding, die aansluit bij het beroep van docent LO.

Gelet op de goed doordachte en passende toetssystematiek, de uitstekend functionerende examen- en toetscommissie en de prima kwaliteit van de einddossiers, komt het panel tot het oordeel 'goed' voor standaard 3.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Met het door de KVLO opgestelde beroepsprofiel en het door het ALOCO opstelde Landelijke Opleidingsprofiel LO als basis, heeft de ALO een eigen opleidingsprofiel ontwikkeld met vijf relevante kerntaken. Deze kerntaken zijn uitgewerkt in werkprocessen en beroepshandelingen, passend bij de grootstedelijke problematiek van Amsterdam. De ALO heeft de eigen visie verweven in de opleiding. Het profiel van de opleiding, gericht op Urban Vitality en praktijkgericht onderzoek, komt tot uiting in het beroepshandelingen.

De opleiding heeft een samenhangend programma, dat actueel is en met de aanwezigheid van een continue stagelijn sterk gericht is op de praktijk. Onderzoek is goed ingekaderd binnen alle jaren van de opleiding. Een tweede lectoraat, meer gericht op pedagogisch-didactische aspecten van het bewegingsonderwijs, is in ontwikkeling en is een mooie toevoeging voor het onderzoekspalet van de ALO. Het thema Urban Vitality is op verschillende plaatsen in het curriculum terug te vinden. Het docentenkorps is gedreven, stevig gekwalificeerd en makkelijk benaderbaar, wat zorgt voor een prettige leeromgeving. De opleiding besteedt veel aandacht aan de kwaliteit van de stageplaatsen en de studie- en sportfaciliteiten zijn aan de maat.

Het panel is positief over de kwaliteit van de vijftien afstudeerdossiers die het heeft bekeken. De studenten tonen aan een eigen visie op het vak van docent lichamelijke opvoeding te hebben, zijn in staat goede lessen te verzorgen en beschikken over de benodigde onderzoeksvaardigheden.

Gelet op het goede niveau en de zelfkritische houding van de afgestudeerden concludeert het auditpanel dat de opleiding haar ambities volledig waar maakt en wel mede dankzij een goed gestructureerd programma dat studenten aanzet hun eigen visie op bewegingsonderwijs te ontwikkelen, dankzij een uitdagende en sportieve onderwijsomgeving die ruimte biedt tot specialiseren en excelleren en dankzij een enthousiaste, goed gekwalificeerde en hechte groep docenten.

Het panel geeft een 'goed' voor standaard 1, 2 en 3. Met inachtneming van de regels van de NVAO, komt het panel voor de opleiding als geheel tot het oordeel 'goed'.

Het panel adviseert de NVAO om de hbo-bacheloropleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding (ALO) van de Hogeschool van Amsterdam opnieuw te accrediteren voor een periode van zes jaar.

6. AANBEVELINGEN

Onder de verschillende standaarden in het rapport heeft het panel een aantal verbeter-/ontwikkelpunten aangestipt. Het gaat hierbij om het verbeteren van de archivering van de afstudeerdossiers, het verbreden van het onderzoekspalet van de opleiding, het uitdragen van de visie en de wijze van beoordeling van assessmentgesprekken.

Ten tijde van de audit had de opleiding hiertoe in ieder geval de eerste en in sommige gevallen zelfs al vergevorderde stappen gezet. Het panel is ervan overtuigd dat de opleiding zelf heel goed weet welke weg zij hierin wil en kan bewandelen en waar die weg toe zal leiden. Het panel moedigt de opleiding dan ook aan de ingezette verbeter- en ontwikkelpunten tot een goed resultaat te brengen.

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Hogeschool van Amsterdam hbo-bacheloropleiding Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding - voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties	Goed
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Goed
Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Goed
Algemeen eindoordeel	Goed

BIJLAGE II Opleidings specifieke eindkwalificaties

OPLEIDINGSCOMPETENTIES ALO AMSTERDAM

In dit document zijn de opleidingscompetenties uitgewerkt in kerntaken, werkprocessen en beroepshandelingen. Per beroepshandeling is de relatie met het landelijk opleidingsprofiel aangegeven. Per werkproces is de relatie met de kennisbasis aangegeven. De niveau-aanduiding is per beroepshandeling aangegeven door een verwijzing naar de opleidingsfase waarin deze handeling beheerst moet worden.

Toelichting

Werkprocessen	Beroepshandelingen	Landelijk Opleidingsprofiel Leraar Lichamelijke Opvoeding eerste graad (2013)	Kennisbasis Docent Lichamelijke Opvoeding Bachelor (2013)
<p>In deze kolom zijn de werkprocessen genoemd die de docent uitvoert binnen de kerntaak. Het aantal is beperkt, en biedt tegelijkertijd een volledig overzicht.</p> <p>Ook is aangegeven <u>vanaf</u> welke fase van de opleiding de bijbehorende beroepshandelingen beheerst dienen te worden. Indien een beroepshandeling alleen getoetst wordt in het curriculum en NIET in de stage, dan is dit aangegeven.</p>	<p>Allereerst in cursief de algemene beschrijving van het werkproces.</p> <p>Vervolgens de beroepshandelingen op startbekwaam niveau.</p> <p>De omschrijvingen van deze beroepshandelingen zijn te gebruiken bij het opstellen van concrete leerdoelen in het curriculum.</p> <p>Middels arcering is aangegeven <u>vanaf</u> welke fase van de opleiding deze beroepsbehandeling beheerst dient te worden.</p> <p>Propedeuse = blanco Hoofd fase 1 = lichtgrijs Hoofd fase 2 = middelgrijs Hoofd fase 3 = donkergrijs</p>	<p>In deze kolom is een verwijzing opgenomen naar het landelijk opleidingsprofiel op het niveau van de handelingscriteria. Dit kan gaan om een letterlijke overname van een omschrijving of een aangepaste omschrijving.</p> <p>Het opleidingsprofiel benoemt de volgende 7 competenties:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Interpersoonlijk handelen 2. Pedagogisch handelen 3. Vakinhoudelijk en vakdidactisch handelen 4. Organisatorisch handelen 5. Samenwerken met collega's 6. Samenwerken met de omgeving van de school 7. (zelf)reflecteren en professioneel ontwikkelen <p>Beroepshandelingen die de ALO Amsterdam benoemt en die NIET voorkomen in het opleidingsprofiel, zijn lichtblauw gearceerd.</p>	<p>In deze kolom is een verwijzing opgenomen naar de kennisbasis, op het niveau van hoofdstukken en paragrafen.</p> <p>Deze theorie moet de student kunnen inzetten bij het verantwoordelijk van zijn handelen (Kerntaak 4).</p>

Kerntaak: LESGEVEN

Werkprocessen	Beroepshandelingen	Opleidingsprofiel	Kennisbasis
Vorbereiden van lessen (reeksen)	<i>De wijze waarop de docent samenhangende lessen uitwerkt met passende werkvormen, materialen en media, afgestemd op het niveau en de kenmerken van de leerlingen</i>		1 Medische biologische wetenschappen 2 Sociale wetenschappen 3 Didactiek en methodiek 5 Communicatie (5.1 5.2 5.3)
Prop	Stelt leerdoelen op en selecteert leerstof (VUT-cyclus)		
Prop	Gebruikt het lesvoorbereidingsformulier		
Prop	Ontwerpt bewegingssituaties die veilig en uitvoerbaar zijn	3.4	
H1	Stermt lessen af op het sport- en bewegingsniveau van de leerlingen	3.1	
H1	Ontwerpt verschillende leertrajecten om tegemoet te komen aan verschillen tussen leerlingen (differentiatie)	3.14	
H1	Ontwerpt bewegingssituaties die gevarieerd, attractief en betekenisvol zijn	3.4	
H2	Ontwerpt bewegingssituaties die bijdragen aan en stimuleren tot een gezonde en actieve leefstijl	3.4 1.6	
H3	Maakt lessenreeksen die passen binnen het vakwerkplan LO van de school	3.3	
H3	Zet trends en vernieuwingen in op het gebied van accommodatie en materiaal		
Uitvoeren van lessen: instructie	<i>De wijze waarop de docent uitleg geeft, de variatie daarbij, de wijze waarop lesmethodes/methodieken worden gebruikt</i>		1 Medische biologische wetenschappen 2 Sociale wetenschappen 3 Didactiek en methodiek 5 Communicatie (5.1 5.2 5.3)
Prop	Legt de bedoeling van leersituaties begrijpelijk en aansprekend uit op het (taal)niveau van de leerlingen (Praatje)	3.6	
Prop	Demonstreert (of laat demonstreren) de mogelijke uitvoeringswijzen in bewegingssituaties op het niveau van de leerlingen (Plaatje-Daasje en Voorbeeldvaardigheid)	3.8	
H1	Differentieert naar bewegingsniveau en -interesse	3.13	
H1	Legt de activiteiten op de juiste technische/tactische wijze uit		
H1	Past verschillende didactische werkvormen en (digitale) leermiddelen toe	3.11	
H1	Ondersteunt en beveiligd het oefenen van leerlingen door het geven van aanwijzingen en/of passende hulpverleningstechnieken	3.9	
H1 (curriculum)	Doceert ondersteunende theorie binnen het leergebied bewegen en sport (LO2, BSM, SDV)	3.7	
H2	Improviseert in onverwachte situaties op een professionele manier en stelt daarbij duidelijke prioriteiten		

Werkprocessen	Beroepshandelingen	Opleidings- profiel	Kennisbasis
<i>Uitvoeren: interactie</i>	<i>De wijze waarop de docent met de leerlingen omgaat en de wijze waarop de docent invloed uitoefent op de contacten tussen de leerlingen onderling</i>		2 Sociale wetenschappen 5 Communicatie (5.1 5.2 5.3)
Prop	Maakt contact met leerlingen		
Prop	Communiqueert op het niveau van leerlingen		
Prop	Communiqueert vanuit de rol van stagiaire (docent in opleiding)		
H1	Schept (samen met de leerlingen) een emotioneel veilig bewegingsklimaat	1.2	
H1	Geeft het voorbeeld en bespreekt communicatie en omgangsvormen	1.1	
H1	Stelt (gedrags)regels en bespreekt deze met de leerlingen		
H1	Kan flexibel omgaan met regels en beschikt over handelingsalternatieven		
H1	Herkent en benoemt gedragspatronen van individuele leerlingen en van groepen en gaat hier adequaat mee om	2.1	
H2	Houdt rekening met verschillen tussen leerlingen in sociaal-emotionele, cognitieve en morele ontwikkeling		
H3	Draagt bij aan integratie van en samenwerking tussen leerlingen met bijvoorbeeld een verschillende culturele achtergrond of seksuele gerichtheid (diversiteit)	1.5	
<i>Uitvoeren: leerproces begeleiden</i>	<i>De wijze waarop de docent leerprocessen van een individuele leerling (h)erkent en faciliteert</i>		1 Medische biologische wetenschappen 2 Sociale wetenschappen 3 Didactiek en methodiek 5 Communicatie (5.1 5.2 5.3)
H1	Werkt aan een pedagogische klimaat dat bijdraagt aan zowel zelfstandig als samenwerkend leren	2.2	
H2	Signaleert en benoemt leervragen en leerproblemen		
H3	Reageert adequaat op leervragen en leerproblemen		
H3	Stimuleert leerlingen mee te denken over hun eigen ontwikkelings- en leerprocessen		
H3	Kent de sterke en zwakke kanten van individuele leerlingen en weet hoe hij hun leren kan bevorderen	2.3	
<i>Uitvoeren: organisatie</i>	<i>De wijze waarop de docent het verloop van de les organiseert en de leeromgeving inricht</i>		1 Medische biologische wetenschappen 2 Sociale wetenschappen 3 Didactiek en methodiek 5 Communicatie (5.1 5.2 5.3)
Prop	Gebruikt materiaal en apparatuur op passende wijze		
Prop	Past (school) regels op een consequente manier toe		
Prop (curriculum)	Schat bij ongelukken situaties in en handelt in overeenstemming met de ernst van het ongeval	3.15	
H1	Neemt (samen met leerlingen) maatregelen om leersituaties vlot en veilig te laten verlopen	3.10 1.4	
H1	Past verschillende organisatieprincipes toe zoals klassikaal, docentgestuurd, gezamenlijk gestuurd	3.11	

Werkprocessen	Beroepshandelingen	Opleidings- profiel	Kennisbasis
<i>Terugkijken/ Evalueren</i>	<i>De wijze waarop de docent het leerproces en de leerresultaten van leerlingen systematisch volgt en evalueert en de wijze waarop de docent de lessen systematisch evalueert en bijstelt</i>		1 Medische biologische wetenschappen 2 Sociale wetenschappen 3 Didactiek en methodiek 4 Praktijkgericht onderzoek 5 Communicatie (5.1 5.2 5.3)
Prop	Stelt op grond van evaluaties lessen(reeksen) en eigen handelen bij	2.8 3.21 3.22	
H1	Verzamelt bruikbare en betrouwbare informatie en evalueert op grond daarvan het gegeven onderwijs		
H1 (curriculum)	Observeert en meet verschillende aspecten van de (bewegings)ontwikkeling van leerlingen met daartoe geëigende instrumenten	3.1 3.16 3.18	
H2	Vraagt en gebruikt feedback van leerlingen	7.4	
H2	Leert leerlingen elkaars vorderingen waar te nemen en vast te leggen met daartoe geëigende instrumenten zoals een kijkwijzer	3.20	
H2	Kiest of ontwerpt met behulp van daartoe geëigende instrumenten een programma van toetsing en afsluiting (praktijk en theorie)	3.17	
H3	Legt voortgang en beoordeling van leerlingen vast (in het leerling-volgsysteem van de school)	3.16	
H3	Beoordeelt, analyseert en interpreteert toetsresultaten en (bespreekt met leerling, ouders, collega's)	3.19	

Kerntaak: BEGELEIDEN

Werkprocessen	Beroepshandelingen	Opleidings-profiel	Kennisbasis
<i>Fysiek, motorisch begeleiden</i>	<i>De wijze waarop de docent omgaat met problemen in de fysieke en/of motorische ontwikkeling bij een individuele leerling</i>		1 Medisch biologische wetenschappen 3 Didactiek en methodiek 5 Communicatie (5.1 5.2 5.3)
Prop	Herkent en reageert op problemen in de fysieke en/of motorische ontwikkeling van een leerling	2.4	
H1	Signaleert en rapporteert problemen in de fysieke en/of motorische ontwikkeling van een leerling	2.4	
H1	Biedt passende hulp/begeleiding bij het oplossen van eenvoudige fysieke en/of motorische problemen (indien nodig met hulp van collega's)	3.5	
H1 (curriculum)	Maakt een inschatting van de ernst door middel van systematische meting en/of observatie		
H1 (curriculum)	Verwijst indien nodig door naar interne of externe deskundigen		
<i>Sociaal-emotioneel begeleiden</i>	<i>De wijze waarop de docent omgaat met ontwikkelings- en/of gedragsproblemen bij een individuele leerling</i>		2 Sociale wetenschappen 3 Didactiek en methodiek 5 Communicatie (5.1 5.2 5.3)
Prop	Herkent en benoemt problemen in de ontwikkeling van een leerling	2.4	
H2	Signaleert en rapporteert problemen in de sociaal-emotionele, morele en cognitieve ontwikkeling van een leerling	2.4	
H2	Signaleert en rapporteert gedragsproblemen bij een individuele leerling	2.4	
H2	Biedt passende hulp/begeleiding bij het omgaan met eenvoudige problemen (indien nodig met hulp van collega's)		
H2 (curriculum)	Maakt een inschatting van de ernst door middel van systematische meting en/of observatie		
H2 (curriculum)	Verwijst indien nodig door naar interne of externe deskundigen		
H2 (curriculum)	Past de instructie, interactie en organisatie aan aan de problematiek van de leerling		
<i>Overleggen over een leerling</i>	<i>De wijze waarop de docent communiceert met anderen over de problematiek van de leerling</i>		5 Communicatie (5.1 5.2 5.3)
Prop	Gaat op een professionele manier om met de informatie over de leerling (vanaf de leeftijd van 16 jaar is toestemming van de leerling nodig)	2.6	
H2 (curriculum)	Bespreekt gesignaleerde problematiek in vaksectie- of docentenoverleg	2.5 3.19	
H2 (curriculum)	Rapporteert indien nodig schriftelijk over de problematiek van de leerling		
H2 (curriculum)	Onderhoudt waar nodig contact met de ouders	2.6	
H3	Stemt het pedagogisch handelen af met collega's/stagedocent	2.7	
H3	Werkt waar nodig samen met interne en externe deskundigen	2.7	

Werkprocessen	Beroepshandelingen	Opleidings- profiel	Kennisbasis
Talent ontdekken	<i>De wijze waarop de docent omgaat met leerlingen die talentvol zijn in een of meerdere bewegingsdomeinen</i>		1 Medisch biologische wetenschappen 3 Didactiek en methodiek 5 Communicatie (5.1 5.2 5.3)
Prop	Herkent en benoemt sporttalent bij leerlingen	6.2	
H1	Adviseert over een passend binnen- en buitenschools (sport)aanbod		
H1	Biedt passende uitdaging voor leerlingen met sporttalent		
<i>Begeleiden van assistierend sportkader</i>	<i>De wijze waarop de docent assistierend sportkader begeleidt</i>		
H2 (curriculum en licentiestage)	Informeert assistierend sportkader over de inhoud van een training		
H2 (curriculum en licentiestage)	Geeft assistierend sportkader opdrachten die bij de taak passen en houdt toezicht op de uitvoering		
H2 (curriculum en licentiestage)	Analyseert en bespreekt het handelen van assistierend sportkader		

Kerntaak: COÖRDINEREN

Werkprocessen	Beroepshandelingen	Opleidings- profiel	Kennisbasis
<i>Activiteit (laten) organiseren</i>	<i>De wijze waarop de docent binnen- en buitenschoolse activiteiten organiseert</i>		3.3 Didactiek lichamelijke opvoeding: mesoniveau
Prop (curriculum en BOS stage)	Begeleidt leerlingen bij het deelnemen aan schoolsporttoernooien en ander buitenschools bewegingsaanbod	4.4	
H1 (curriculum)	Participeert in samenwerkingsverbanden gericht op sport en bewegen in en rondom de school (zoals sportverenigingen of buurtwerk)	6.5, 6.3, 6.6	
H3	Organiseert op grond van de VUT-cyclus een activiteit of evenement binnen en buiten de school zoals naschools aanbod, clinics	4.1, 6.1, 6.3 6.4 6.6	
H3	Ontwerpt samen met (vak)collega's thema's, projecten en cursussen, waar bewegen en sport deel van uitmaken	5.8	
<i>Project uitvoeren of laten uitvoeren</i>	<i>De wijze waarop de docent een evenement of project uitvoert</i>		6.1 Projectmanagement en organisatie 6.2 Management en leidinggeven
H1 (curriculum)	Organiseert (meerdaagse) evenementen in schoolverband	4.3	
H1 (curriculum)	Werkt op projectmatige wijze aan activiteiten; stelt projectplan op met onderdelen als tijdplanning, budget, medewerkers, pr en bewaakt de uitvoering van het plan	4.2	
H1 (curriculum)	Geeft leiding aan projectoverleg; stelt agenda op, verzorgt notulen		
<i>Beleid operationaliseren</i>	<i>De wijze waarop de docent beleid vertaalt naar de eigen beroepspraktijk en de wijze waarop hij bijdraagt aan ontwikkeling van beleid van de vaksectie</i>		
Prop (curriculum)	Leest beleidsteksten van overheden en organisaties		
H1 (curriculum)	Operationaliseert/geeft uitvoering aan vastgesteld beleid		
H3	Schrijft een onderdeel van een beleidstekst binnen de vaksectie		
H3	Werkt met collega's (onderzoeksmatig) samen aan de ontwikkeling en verbetering van het leergebied bewegen en sport	5.7	
H3	Creëert draagvlak voor het belang van bewegen en sport in het curriculum	5.5	
H3	Positioneert samen met collega's doel en plaats van het leergebied lichamelijke opvoeding binnen het schoolbeleid (bijvoorbeeld middels een vakwerkplan)	5.6	

Kermtaak: VERANTWOORDEN

Werkprocessen	Beroepshandelingen	Opleidings- profiel	Kennisbasis
<i>Eigen handelen verantwoorden</i>	<i>De wijze waarop de docent de gehanteerde werkwijze en gemaakte keuzes binnen alle kerntaken verantwoordt</i>		1 Medische biologische wetenschappen 2 Sociale wetenschappen 3 Didactiek en methodiek 4 Praktijkgericht onderzoek 5 Communicatie, reflectie en persoonlijke ontwikkeling 6 Organisatie en beleid
H1 (curriculum)	Baseert het handelen op een verscheidenheid aan (evidence- based) theorieën en verbindt deze theorieën met elkaar		
H1 (curriculum)	Baseert het handelen op een heldere eigen visie op het leergebied bewegen en sport en het beroep docent bewegen en sport		

Kerntaak: PROFESSIONALISEREN

Werkprocessen	Beroepshandelingen	Opleidings- profiel	Kennisbasis
<i>Eigen professionele ontwikkeling vormgeven</i>	<i>De wijze waarop de docent inzicht verwerft in het eigen functioneren en dit vertaalt naar acties voor voortgaande professionele ontwikkeling</i>		5.4 Professionele ontwikkeling
Prop	Vraagt en gebruikt feedback van begeleidende docent(en)		
Prop	Reflecteert op zijn persoonlijk handelen en functioneren als stagiaire/docent in opleiding	7.11	
H1 (curriculum)	Vraagt en gebruikt collegiale hulp zoals (begeleide) supervisie en intervisie	7.5	
H1 (curriculum)	Werkt planmatig aan het onderhoud en de ontwikkeling van eigen kennis en bekwaamheid (waaronder EHBSO)	7.2	
H1 (curriculum)	Houdt zich op de hoogte van ontwikkelingen in het beroep		
H1 (curriculum)	Maakt zijn beroepsuitoefening en zijn opvattingen daarover tot onderwerp van gesprek en onderzoek	7.1	
H2	Vraagt en gebruik feedback van leerlingen	7.4	
<i>Communiceren</i>	<i>De wijze waarop de docent, zowel schriftelijk als mondeling, informatie, ideeën en oplossingen weet over te brengen op anderen</i>		5.1 Modellen bij communicatie 5.2 Gespreksvoering
Prop	Communiqueert toegankelijk en sensitief		
Prop	Drukt zich mondeling en schriftelijk correct uit in de Nederlandse taal		
Prop (curriculum)	Communiqueert mondeling en schriftelijk op HBO niveau	7.9	
<i>Functioneren als stagiaire</i>	<i>De wijze waarop de student handelt als stagiaire binnen een schoolorganisatie</i>		5.3 Groepsdynamica
Prop	Houdt zich aan afspraken		
Prop	Communiqueert tijdig als afgeweken wordt van afspraken		
Prop	Toont initiatief		
Prop	Handelt oplossingsgericht		
Prop	Toont zich representatief	6.7	
H1	Vraagt en geeft feedback op het handelen van collega's/medestagiaires	5.2	
H1	Handelt planmatig (PDCA-cyclus)		
H3	Levert een effectieve bijdrage aan overleg van team en vaksectie	5.2	
<i>Kritisch onderzoeken/onderzoekende houding</i>	<i>De wijze waarop de docent de beroepspraktijk onderzoekt, gebruik makend van meerdere theoretische modellen, bronnen en meetinstrumenten</i>		Deel 4 Praktijkgericht onderzoek, alle onderdelen
Prop (curriculum)	Beoordeelt nationale en internationale literatuur en kennisbronnen kritisch	7.5	
Prop (curriculum)	Voert praktijkgericht onderzoek uit op het gebied van het leergebied Bewegen en Sport en hanteert daarbij de onderzoekscyclus	7.6	
H1 (curriculum)	Draagt bij aan valorisatie door het breder benutten van kennis uit onderzoek	7.7	
<i>Ethisch handelen</i>	<i>De wijze waarop de docent handelt volgens de beroepsethiek</i>		
Prop	Houdt zich aan de beroepscode LO	7.10	
H1 (curriculum)	Maakt afspraken over beroepsethische uitgangspunten met collega's met de beroepscode LO als basis	5.1	

BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma

CURRICULUMSCHEMA

Propedeuse	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4	EC
Theorielijn					
Bewegingswetenschappen	4	2	3	2	11
Praktijkgericht onderzoek		2		2	4
Sociale wetenschappen	1	3	2	2	8
Praktijklijn inclusief ADM en tentamen bewegingsvaardigheden		9+2		9+2	22
Stage		3	3	3+2	11
Divers	EHBO 1		Portfolio 1	BOA-week 1	3
				vrije keuze 1	1
Totaal EC					60
Hoofdfase 1	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4	EC
Theorielijn					
Bewegingswetenschappen	1	3	2	2	8
Praktijkgericht onderzoek			2		2
Sociale wetenschappen	1	6	3	1	11
Praktijklijn inclusief ADM en tentamen bewegingsvaardigheden		9		10	19
Stage	3	3	3	3+1+1	14
Divers	Event 1			themaweek 1	6
				evenement 1	
				portfolio 1	
				vrije keuze 2	
Totaal EC					60
Hoofdfase 2	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4	EC
Theorielijn					
Bewegingswetenschappen	1			4	5
Praktijkgericht onderzoek		2			2
Sociale wetenschappen	2	7		3	12
Praktijklijn inclusief ADM en tentamen bewegingsvaardigheden		7	5	5	17
Stage	3	3	3	3+1	13
Divers				themaweek 1	
				vrije keuze 2	11
				trainer/	
				coachlicentie 6	
				portfolio 1	
				assessment 1	
Totaal EC					60
Eindfase	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4	EC
Minor		30			30
Eindstage	In principe starten studenten in blok 1 en ronden af in blok 4 (lintstage). Andere variaties zijn toegestaan, zoals een blokstage, en later starten.				17
Afstudeeronderzoek	In principe starten studenten in blok 1 en kunnen zij afronden in blok 2. Het komt veel voor dat studenten afronden in blok 4.				12
Eindassessment	Dit vindt plaats nadat bovengenoemde onderdelen behaald zijn.				1
Totaal EC					60

BIJLAGE IV Programma, werkwijze en beslisregels

Programma Accreditatie

Hbo-bacheloropleiding Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding van de Hogeschool van Amsterdam

Varianten: voltijd
Locatie: Dr. Meurerlaan 8, Amsterdam
Datum: 7 en 8 oktober 2014

Dag 1 – 7 oktober

Tijd	Gesprekspartners
08.15 – 08.30	Inloop & ontvangst auditteam
08.30 – 09.30	Intern overleg auditteam
09.30 – 10.30	Management (<i>en coördinatoren</i>) Hans Mackaaij <i>opleidingsmanager</i> Mathieu Voorthuijzen <i>teamleider propedeuse</i> Grethil Post <i>teamleider hoofdfase</i> Ramon Stuart <i>teamleider eindfase</i>
10.30 – 10.45	Pauze
10.45 – 11.45	Docenten (<i>en coördinatoren</i>) Douwe van Dijk <i>sociale wetenschappen, afstudeeronderzoek, assessor</i> Hemke van Doorn <i>bewegingswetenschappen, afstudeeronderzoek</i> Marije de Vries <i>bewegingswetenschappen, assessor</i> Henny van Harmelen <i>praktijkdomein zwemmen, assessor, coördinator SLB, stagebegeleider</i> Douwe Huitema <i>sociale wetenschappen, assessor, stagebegeleider, coördinator minor zorg</i> Sabrina Oudkerk Pool <i>praktijkdomein ADM, assessor, stagebegeleider, coördinator trainer/coach licentie, coördinator internationalisering</i> Klaas Boomars <i>sociale wetenschappen, praktijkdomein spel, assessor, stagebegeleider</i> Stephanie Hermans <i>praktijkdomein turnen, assessor, stagebegeleider, coördinator event bureau</i>
11.45 – 12.45	Studenten, o.a vanuit de opleidingscommissie Leroy Oehlers , <i>student leerjaar 1</i> Lindy Wentink , <i>student leerjaar 2</i> Bas Elgersma , <i>student leerjaar 3</i> Maartje Allebes , <i>student leerjaar 4</i> Liza Roodnat , <i>oud student</i> Kevin Vreeburg , <i>oud student</i> Judith Schotanus , <i>vertegenwoordiger OC</i> Leandro Mous , <i>vertegenwoordiger OC</i>
12.45 – 13.30	Lunch auditteam
13.30 – 14.15	Inzien materiaal At random klasbezoek

Tijd	Gesprekspartners
14.15 – 15.00	Lectoraat/kenniskring Huib Toussaint <i>lector</i> Mirka Janssen <i>docent onderzoeksvakken, onderzoeksbegeleider</i> Huib van de Kop <i>opleidingsdocent, onderzoeksbegeleider</i> Tim Kernebeek <i>Onderzoeksbegeleider</i>
15.00 – 16.00	Examencommissie: Johan de Bruijne , <i>voorzitter</i> Thijs Mentink Marije de Vries Ton de Ruijter Eric Tigchelaar Toetscommissie: Joop van der Sman , <i>coördinator</i> Wim van Lier Ellen Warmer
16.00 – 16.15	Pauze
16.15 – 17.00	Werkveldvertegenwoordiging / Alumni Stephan van Alderen <i>Basisschool 't Koggeschip / VAR</i> Hans van der Linden <i>Opleidingsscholen ROWF</i> Aschwin Bos <i>BS Louis Bouwmeesterschool</i> Steven Mauw <i>SBO De Kans</i> Marjolein de Graaf <i>VO Kennemer College</i> Frank Heckman <i>Kunstacademie Codarts, lector</i> Peter Snijders Blok <i>AGOV bestuurslid / VAR</i>
17.00 – 17.30	Interne overleg auditteam Inzien materiaal

DAG 2 – 8 oktober 2014

Tijd	Gespreksonderwerpen
08.15 – 08.30	Inloop & ontvangst auditteam
08.30 – 08.45	Intern overleg auditteam
08.45 – 09.45	Assessments beluisteren
09.45 – 10.45	Rondleiding opleidingsspecifieke voorzieningen
10.45 - 11.30	Open spreekuur voor studenten en docenten + inzien materiaal
11.30 – 11.45	Pauze
11.45 – 12.00	Intern overleg auditteam
12.00 – 12.15	Pending issues Gesprek met Hans Mackaay en Ellen Warmer over visie
	Inzien materiaal
12.15 – 13.00	Lunch + Intern overleg
13.00	Terugkoppeling

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende (voltijd) opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 22 november 2011. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel moet bepalen of de basiskwaliteit van die opleiding als voldoende kan worden beoordeeld.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de opleiding.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtname van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Tijdens het locatiebezoek heeft het auditteam at random een aantal lessen / colleges / practica bezocht en met de daar aanwezige studenten gesproken.

Het oordeel van het auditteam vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 22 november 2011'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en dual), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de basiskwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde standaarden voor basiskwaliteit.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1 of 3 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.

BIJLAGE V Lijst geraadpleegde documenten

Lijst geraadpleegde documenten, conform richtlijn van de NVAO

- Kritische reflectie Academie voor Lichamelijke Opvoeding, juli 2014
- Organogram opleiding
- Beroepsprofiel 2011, KVLO
- Landelijk Opleidingsprofiel leraar LO
- Kennisbasis Lichamelijke Opvoeding bachelor 2012
- Borging relatie opleidingscompetenties, Dublin Descriptoren, hbo-standaard
- Curriculumschema
- Studiepuntenoverzicht ALO 2014-2015
- Dekkingsmatrix
- Opleidings- en Toetsplan ALO, juli 2014
- Studiehandleidingen met daarin inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van:
  - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docent(en) en studiepunten.
- Protocollen van beoordelingsportfolio, eindstage, afstudeeronderzoek en eindassessment
- Documenten met betrekking tot toetsing, waaronder:
  - Instructie programma toetsmaster
  - Toetsweg
  - Toetsprogramma tentamen jaarrooster 2014-2015
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
  - differentiatie in graad uitgedrukt in % van het totaal.
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Overzicht van de contacten met het werkveld, waaronder alle stagescholen.
- Samenvatting en analyse recente evaluatieresultaten en relevante managementinformatie.
- Verslagen overleg in relevante commissies / organen, waaronder het jaarverslag van de examencommissie
- Documentatie over student- en docenttevredenheid.
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Studieboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken bekeken⁸:

Aantal	Studentnummer
1	500514414
2	500545222
3	500543469
4	500627696
5	500545563
6	500545194
7	500609227
8	500529506

Aantal	Studentnummer
9	50064569
10	500543510
11	500625977
12	500512050
13	500545115
14	500514375
15	500545198

⁸ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE VI Overzicht auditpanel

Samenstelling, expertise en korte functiebeschrijvingen (cv's) van voorzitter, leden en secretaris.

Panelleden	Expertise - audit - kwaliteitszorg	Expertise - onderwijs	Expertise - werkveld	Expertise - vakinhoud	Expertise - internationaal	Expertise - studentzaken
Dhr. drs. W.G. van Raaijen	x	x			x	
Dhr. prof. dr. K. Breedveld		x		x	x	
Mevr. drs. M. Appelman			x	x	x	
Dhr. drs. J. Koekoek		x	x	x	x	
Dhr. D. Verbiest						x
Mevr. I. van der Hoorn MSc	x					

Korte functiebeschrijvingen
Dhr. Van Raaijen is partner bij Hobéon en veelvuldig betrokken geweest bij audits, waaronder accreditatieaudits.
Dhr. Breedveld is algemeen directeur van het Mulier Instituut en bijzonder hoogleraar Sportsociologie en sportbeleid aan de Radboud Universiteit (RU) Nijmegen en was lid van het legitimeringspanel bij het vaststellen van de kennisbasis leraar lichamelijke opvoeding.
Mevr. Appelman heeft bij een gemeente op de afdeling sport gewerkt, lesgegeven als leraar lichamelijke oefening (LO) in zowel het basis- als voortgezet onderwijs en is op dit moment werkzaam als beleidsmedewerker onderwijs bij de KVLO ⁹ en projectmanager bij de VO-raad.
Dhr. Koekoek is ruim tien jaar opleidingsdocent en sinds 2013 hogeschool hoofddocent bij de opleidingen Lichamelijke opvoeding en Sport en Beweging van Hogeschool Windesheim. Bovendien is hij sinds 2010 lid van de kenniskring van het lectoraat 'Bewegen, School & Sport'.
Dhr. Verbiest is vierdejaarsstudent aan de HALO in Den Haag en is tevens voorzitter van de Opleidingscommissie van deze opleiding.
Mevr. I. van der Hoorn, NVAO gecertificeerd secretaris d.d. 27 maart 2013

Op 7 juli 2014 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de hbo-bacheloropleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding, van de Hogeschool van Amsterdam, onder nummer 003099.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van de NVAO. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling -anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het Evaluatiebureau-, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

⁹ Koninklijke Vereniging voor Leraren Lichamelijke Opvoeding, de belangenvereniging voor docenten lichamelijke opvoeding en combinatiefunctionarissen c.q. buurtsportcoaches. De KVLO heeft in 2010 het herziene "Beroepsprofiel leraar lichamelijke opvoeding" uitgebracht en is betrokken bij de validering van het in juni 2013 gepubliceerde Landelijk Opleidingsprofiel Leraar Lichamelijke Opvoeding.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl